91

Cartea de pe noptieră

Vladimir Nabokov

VRĂJITORUL

Humanitas

VLADIMIR NABOKOV

VRĂJITORUL

Traducere din engleză
de LUANA SCHIDU

HUMANITAS
BUCUREŞTI

Puţini ştiu că există o specie de fluturi descoperită de Nabokov, care-i poartă numele. Faima lui VLADIMIR NABOKOV (1899—1977) este legată, în schimb, de o „specie de personaj", nimfeta, pe care a lansat-o în 1955, în Franţa, prin intermediul unei edituri pariziene specializate în scrieri pornografice. Romanul *Lolita,* publicat în 1958 şi în America, unde provoacă scandal, rămâne cea mai cunoscută carte semnată de Nabokov. *Vrăjitorul,* scris încă în ruseşte, conţine *in nuce* toată povestea Lolitei. Născut în Sankt Petersburg, la 23 aprilie 1899, într-o familie cu blazon, Nabokov îşi descoperă de timpuriu cele mai variate talente: învaţă foarte bine franceză, engleză, germană, este pasionat de pictură, de şah, de entomologie şi de literatură. În 1919 familia lui se exilează, astfel că Vladimir Nabokov îşi încheie studiile la Universitatea din Cambridge, după care îşi regăseşte familia la Berlin. Aici îşi câştigă existenţa ca profesor de box, de tenis şi de limbi străine. În 1926 publică primul său roman, *Maşenka* (apărut în *Cartea de pe noptieră), o* mică bijuterie care-i deschide cariera de romancier. Refuză să se întoarcă în URSS, pleacă în 1937 la Paris, apoi, în 1940, în Statele Unite, unde predă literatură la mai multe universităţi. Timp de un an se dedică şi vechii sale pasiuni pentru fluturi, la Muzeul de Zoologie de la Harvard. Din 1959 Nabokov se stabileşte în Elveţia, la Montreux. La 2 iulie 1977 moare la Hotelul Palace, unde locuia.

SCRIERI PRINCIPALE: *Maşenka* (1926), *Rege, damă, valet* (1928), *Apărarea Lujin* (1930), *Ochiul* (1930), *Camera obscură* (1933), *Disperare* (1936), *Invitaţie la eşafod* (1938), *Adevărata viaţă a lui Sebastian Knight* (1941), *Darul* (1952), *Lolita* (1955), *Pnin* (1957), *Foc palid* (1962), *Ada sau Ardoarea: o cronică de familie* (1969), *Uită-te la arlechini* (1974). A mai scris nuvele, poezie,

teatru, eseu şi a tradus din Puşkin (în engleză) şi din Shakespeare, Goethe, Musset, Lewis Carroll (în rusă).

LUANA SCHIDU traduce din engleză, franceză şi rusă şi este editor de carte. Traduceri (selectiv): Aleksandr Soljeniţân, *Casa Matrionei,* 1991; Jeffrey Archer, *Povestiri cu final neaşteptat,* 1994, *în linie dreaptă,* 1997; Anaïs Nin, *Incest,* 2002.

Pentru Vera

PRIMA NOTĂ A AUTORULUI[1]

Prima pulsaţie a Lolitei am simţit-o pe la sfârşitul lui 1939 sau începutul lui 1940[2] la Paris, într-o vreme când eram ţintuit la pat de un atac sever de nevralgie intercostală. Din câte îmi amintesc, primul fior de inspiraţie a fost provocat cumva de un articol dintr-un ziar despre o maimuţă din Jardin des Plantes care, după luni întregi de dresaj condus de un om de ştiinţă, a trasat primul desen făcut vreodată de un animal: schiţa reprezenta barele de la cuşca bietei creaturi. Impulsul pe care mi-l amintesc nu avea nicio legătură textuală cu raţionamentul ulterior, care a avut însă ca rezultat prototipul acestui roman, o povestire de vreo treizeci de pagini.[3] Am scris-o în rusă, limba în care scriam romane din 1924 (cele mai bune dintre ele nu sunt traduse în engleză[4], iar în Rusia toate sunt interzise din motive politice[5]). Bărbatul era central-european, nimfeta anonimă era franţuzoaică, iar locurile în care se desfăşura acţiunea erau Paris şi Provence. [Urmează un scurt sinopsis al intrigii, în care numeşte protagonistul: îi spune Arthur, un nume ce s-ar putea să fi apărut în vreo ciornă de mult pierdută, dar nu este menţionat nicăieri în singurul manuscris cunoscut.] Am citit povestirea într-o noapte din timpul războiului, la adăpostul hârtiei albastre[6], unui grup de prieteni – Mark Aldanov, doi socialist-revoluţionari[7] şi o doctoriţă[8]; dar nu eram mulţumit de ea şi am distrus-o în 1940, la câtăva vreme după ce m-am mutat în America.

Prin 1949, în Ithaca, New York, pulsaţia, care nu încetase niciodată complet, a început să mă persecute din nou. Combinaţia s-a alăturat inspiraţiei într-un nou elan şi m-a făcut să abordez altfel tema, de data asta în engleză – limba primei mele guvernante din Sankt-Petersburg, de prin 1903, domnişoara Rachel Home. Nimfeta, acum cu un strop de sânge irlandez, era oarecum aceeaşi puştoaică, iar ideea principală a căsătoriei cu mama ei s-a păstrat şi ea; în toate celelalte privinţe însă, povestea era nouă şi îi crescuseră în taină gheare şi aripi de roman.

A DOUA NOTĂ A AUTORULUI[9]

După cum am explicat în eseul meu adăugat la *Lolita*, scrisesem un fel de nuvelă pre-*Lolita* în toamna lui 1939, la Paris. Eram sigur că o distrusesem de mult, dar astăzi, în timp ce Vera şi cu mine adunam nişte materiale pentru Library of Congress, am dat peste un exemplar rătăcit al manuscrisului. Prima mea mişcare a fost să-l depun (împreună cu nişte fişe cu materiale nefolosite în *Lolita*) la Library of Congress, dar apoi m-am răzgândit.

Este o povestire de cincizeci şi cinci de pagini dactilografiate în rusă, intituiată *Volşebnik* (*Vrăjitorul*). Acum că legătura mea creativă cu *Lolita* s-a rupt, am recitit *Volşebnik* cu mult mai multă plăcere decât atunci când mi-o aminteam ca pe o schiţă moartă în timpul lucrului la *Lolita*. Este o frumoasă bucată de proză rusească, precisă şi lucidă, şi cu puţină grijă ar putea fi tradusă în limba engleză de familia Nabokov.

„Cum să ajung în acord cu mine însumi?” gândea el, atunci când se întâmpla să gândească. „Nu poate fi vorba de lascivitate. Carnalitatea brută este omnivoră; cea subtilă presupune saţietate, în cele din urmă. Aşadar, ce dacă am avut cinci sau şase aventuri normale – cum se poate compara neprevăzutul lor stupid cu flacăra mea unică? Care e răspunsul? Cu siguranţă nu e ca în aritmetica orgiilor orientale, în care tandreţea victimei este invers proporţională cu vârsta ei. O, nu, pentru mine nu este un nivel al unui întreg generic, e ceva într-un divorţ total de generic, ceva ce nu e *mai* preţios, ci *ne*preţuit. Atunci, ce e? Boală, infracţiune? Şi e compatibilă cu conştiinţa şi ruşinea, cu greaţa şi frica, cu autocontrolul şi sensibilitatea? Căci nu pot nici măcar să mă gândesc la a provoca durere ori a stârni o repulsie de neuitat. Prostii – nu sunt un violator. Limitele pe care le-am impus dorinţei mele mistuitoare, măştile pe care le inventez pentru ea când, în viaţa reală, evoc o metodă absolut invizibilă de a-mi sătura pasiunea, au o sofistică providenţială. Sunt hoţ de buzunare, nu spărgător. Deşi, poate, pe o insulă rotundă, cu mica mea femelă Vineri… (n-ar fi doar o chestiune de siguranţă, ci o autorizaţie de a deveni sălbatic – sau cercul este unul vicios, cu un palmier în centru?).

Ştiind, în mod raţional, că de fapt caisa de la Eufrat[10] e nocivă numai în conservă, că păcatul e inseparabil de uzanţele sociale, că orice higiena îşi are hiena ei, mai mult, ştiind că acelaşi raţionament nu împiedică vulgarizarea celui la care de altfel accesul este interzis… abandonez acum toate astea şi acced către un plan superior.

Şi dacă drumul spre adevăratul extaz nu poate trece decât printr-o membrană încă delicată,

înainte ca aceasta să fi avut timp să se întărească, să crească prea mult, să-şi piardă aroma şi licărul prin care se pătrunde până la steaua tremurătoare a acestui extaz? Chiar şi în aceste limite lucrez cu rafinată selectivitate; nu sunt atras de orice şcolăriţă care îmi iese în cale, departe de aşa ceva – câte nu vezi pe stradă, într-o dimineaţă cenuşie, butucănoase ori uscate, cu un colier de coşuri ori ochelariste – *acestea* mă interesează la fel de puţin, în sens amoros, cât ar interesa pe altcineva să cunoască o femeie plină de gâlme. În orice caz, independent de vreo senzaţie specială, mă simt în general în largul meu cu copiii, perfect natural; ştiu că aş fi un tată iubitor în sensul obişnuit al cuvântului, şi încă nu m-am putut hotărî dacă asta e o împlinire firească sau o contradicţie demonică.

Invoc aici legea ierarhiei pe care am repudiat-o când am considerat-o ofensatoare: de multe ori am încercat să mă surprind în tranziţia de la un fel de tandreţe la altul, de la cea simplă la cea particulară, şi mi-ar plăcea foarte mult să ştiu dacă acestea se exclud reciproc, dacă trebuie, la urma urmei, să fie atribuite unor genuri diferite sau, dacă una este o înflorire rară a celeilalte în Noaptea Walpurgiei din sufletul meu mohorât; căci, dacă sunt două entităţi diferite, atunci trebuie să existe două feluri diferite de frumuseţe, iar simţul estetic, invitat la cină, se aşază în gol între două scaune (soarta oricărui dualism). Pe de altă parte, drumul invers, de la cea particulară la cea simplă, mi se pare oarecum mai uşor de înţeles: prima retrogradează în momentul în care e satisfăcută şi asta ar părea să indice că suma senzaţiilor este într-adevăr omogenă, evident, în cazul în care legile aritmeticii sunt aplicabile aici. E un lucru foarte, foarte ciudat – şi poate cel mai ciudat e că, sub pretextul că discut ceva remarcabil, nu fac decât să caut justificări vinovăţiei mele.”

Cam aşa se vânzoleau gândurile lui. Era destul de norocos să aibă o profesie rafinată, precisă şi oarecum lucrativă, una care îi împrospăta mintea, îi satisfăcea simţul tactil, îi hrănea privirea cu un punct viu pe catifeaua neagră. Avea parte de cifre, de culori şi de întregi sisteme de cristale. Uneori imaginaţia lui rămânea înlănţuită cu lunile, iar lanţul scotea rareori câte un clinchet, în plus, după ce se chinuise destul, până la vârsta de patruzeci de ani, cu sacrificiul de sine sterp, învăţase să-şi tempereze dorinţa şi se resemnase în mod ipocrit cu ideea că doar un foarte norocos complex de împrejurări, o mână bună dată din greşeală de soartă putea avea ca rezultat o aparenţă de-o clipă a imposibilului.

Amintirea lui preţuia acele puţine clipe cu melancolică recunoştinţă (în definitiv, îi fuseseră acordate) şi cu melancolică ironie (în definitiv, păcălise viaţa). Astfel, pe vremea când era student la Politehnică şi o ajuta pe sora mai mică a unui coleg – o fată palidă, somnoroasă, cu privire catifelată şi o pereche de codiţe negre – să bage la cap ceva geometrie elementară, nu se atinsese niciodată de ea, dar simpla apropiere a rochiei ei de lână era suficientă pentru a începe să facă liniile de pe hârtie să tremure şi să se dizolve, să deplaseze totul într-o altă dimensiune cu un spasm ferm, clandestin – şi apoi, din nou, scaunul tare, lampa, şcolăriţa care mâzgălea. Celelalte momente norocoase fuseseră de acelaşi gen laconic: jocul cu o şuviţă de păr căzută peste ochi într-un birou tapisat cu piele, în care el îl aştepta pe tatăl ei (cu inima să-i spargă pieptul – „Ia spune, te gâdili?”); sau cealaltă, cu umerii de culoarea turtei dulci, arătându-i, într-un colţ dosnic al unei curţi luminate de soare, o salată neagră devorând un iepure verde. Fuseseră momente jalnice, grăbite, despărţite de ani de hoinăreală şi căutări, şi totuşi ar fi dat oricât pentru oricare din ele (intermediarii erau însă invitaţi să se abţină).

Amintindu-şi acele momente extrem de rare, acele mici amante ale lui, pe care nici măcar nu le înfiorase vreodată primejdia, se mira cum de rămăsese, în chip atât de misterios, neştiutor în ce priveşte soarta lor ulterioară; şi totuşi, de câte ori, pe un gazon sărăcăcios, într-un autobuz sordid sau pe nisipul de la malul mării, bun doar ca hrană pentru clepsidră, nu fusese trădat de o alegere pripită, înfiorătoare, de câte ori stăruinţele lui nu fuseseră ignorate de soartă, iar încântarea ochilor lui întreruptă de o nechibzuită întorsătură a lucrurilor!

Slab, cu buze uscate, cu început de chelie şi ochi mereu la pândă, se aşează acum pe o bancă într-un parc din oraş. Luna iulie abolise norii şi, o clipă mai târziu, el îşi puse pălăria pe care o ţinuse în mâinile albe, cu degete subţiri. Păianjenul se opreşte, inima stă în loc.

În stânga lui şedea o brunetă bătrâioară cu fruntea rumenă, îmbrăcată în doliu; în dreapta, o femeie cu părul pleoştit, de un blond fad, tricota cu hărnicie. El urmărea mecanic cu privirea vânzoleala copiilor ca printr-o ceaţă colorată şi se gândea la alte lucruri – la munca lui, la forma interesantă a noilor lui pantofi –, când observă din întâmplare, lângă călcâiul său, o monedă mare de nichel, cu relieful parţial şters de pietriş. O ridică. Femeia mustăcioasă din stânga nu răspunse întrebării lui fireşti; cea incoloră din dreapta spuse:

— Puneţi-o bine. Poartă noroc în zilele fără soţ.

— De ce numai în zilele fără soţ?

— Aşa se spune la noi, în…

Numi un oraş în care el admirase cândva arhitectura bogat ornamentată a unei biserici negre în miniatură.

— ...A, noi locuim de cealaltă parte a râului. Coasta dealului e plină de grădini de legume, e minunat, nu e nici praf, nici zgomot…

O vorbăreaţă, îşi zise el – se pare că va trebui să-mi găsesc alt loc.

Şi în acest moment cortina se ridică.

O fată de doisprezece ani (nu greşea niciodată) îmbrăcată în violet, înaintând rapid şi ferm pe nişte rotile care nu rulau, ci se striveau de pietriş în timp ce ea le ridica şi le lăsa cu mici paşi japonezi, se apropie de banca lui străpungând capricioasa lumină a soarelui. Mai târziu (atât cât a durat urmarea), i s-a părut că imediat, chiar în momentul acela, o evaluase din cap până în picioare: vioiciunea buclelor ei arămii (tunse de curând); strălucirea ochilor mari, uşor absenţi, sugerând cumva nişte agrişe translucide; faţa ei veselă, caldă; gura roz, uşor întredeschisă, astfel încât cei doi dinţi mari din faţă abia dacă atingeau protuberanţa buzei de jos; bronzul văratic al braţelor ei goale cu firişoare de păr roşcate şi lucioase pe jumătatea de jos; tandreţea nedefinită a pieptului ei încă îngust, dar deja nu tocmai plat; felul în care i se mişcau pliurile fustei; scurtimea lor şi concavităţile moi; subţirimea şi strălucirea picioarelor ei nepăsătoare; baretele grosolane ale rotilelor.

Ea se opri în faţa vecinei celei guralive, care se întoarse să scotocească în ceva aflat la dreapta ei, apoi scoase o felie de pâine cu o bucată de ciocolată pe ea şi i-o întinse fetei. Aceasta, mestecând repede, îşi folosi mâna liberă pentru a-şi desface baretele şi pentru a-şi desprinde cu ele de trup masa greoaie a tălpilor de oţel şi cu roţi solide. Apoi, revenind printre noi pe pământ, se ridică încercând senzaţia instantanee şi divină de a fi desculţă, nu imediat recognoscibilă drept uşurare a pantofilor de talpa cu rotile, şi porni, ba şovăitor, ba cu mişcări lejere, până când, în cele din urmă (probabil pentru că terminase cu pâinea), se lansă cu toată viteza, legănându-şi braţele eliberate, apărând şi dispărând, amestecându-se într-un joc înrudit de lumini printre copacii verde-violet.

— Fiica dumneavoastră, remarcă el fără sens, e deja o domnişoară.

— A, nu, nu suntem rude, spuse femeia care tricota. Eu n-am copii, şi nu-mi pare rău.

Bătrâna în doliu izbucni în suspine şi plecă. Femeia care tricota se uită după ea şi continuă să lucreze repede, ajustând din când în când, cu câte o mişcare fulgerătoare, cordonul atârnând al fetusului ei din lână. Avea rost oare să continue conversaţia?

Călcâiele metalice ale rotilelor străluceau la piciorul băncii, iar baretele argăsite îl fixau drept în faţă. Privirea aceea fixă era privirea vieţii. Disperarea lui era acum deplină. Suprapus peste toate disperările încă vii ale trecutului său, iată un monstru nou şi aparte… Nu, nu trebuia să rămână. Duse mâna la pălărie („La revedere”, răspunse pe un ton prietenos femeia care tricota) şi se îndepărtă, traversând piaţeta. În ciuda simţului său de conservare un vânt tainic îl împingea într-o parte, şi traiectoria lui, deşi iniţial concepută ca o traversare perpendiculară, devie spre dreapta, spre copaci. Deşi ştia din experienţă că încă o privire n-ar face decât să-i exacerbeze dorinţa deznădăjduită, coti până la capăt în umbra irizată, căutând pe furiş cu privirea printre celelalte culori pata violetă.

Pe aleea asfaltată era un zornăit asurzitor de patine cu rotile. La curbă, tocmai se desfăşura un mic joc de şotron. Şi acolo, aşteptându-şi rândul, sprijinindu-se pe un picior întins în lateral, cu braţele strălucitoare încrucişate la piept, cu capul ei aureolat de ceaţă înclinat, emanând o căldură insuportabilă, de castane coapte, dizolvând stratul de violet care se transforma în cenuşă sub privirea lui teribilă, neobservată. Niciodată propoziţia subordonată a vieţii lui cumplite nu mai fusese însă determinată de principală, şi trecu pe lângă ea cu dinţii încleştaţi, înăbuşindu-şi exclamaţiile şi gemetele, apoi îi surâse în treacăt unui copil mic

care se strecurase de-a buşilea printre picioarele lui ca nişte foarfeci.

„Un surâs absent”, se gândi el plin de tristeţe. „La urma urmelor, numai *oamenii* sunt capabili să pară absenţi.”

În zori puse jos cartea aproape moţăind, ca un peşte mort îndoindu-şi înotătoarea, şi începu brusc să se ocărască: de ce, se întreba el, de ce te-ai lăsat pradă disperării, de ce nu ai încercat să porneşti o conversaţie potrivită, ca apoi să te împrieteneşti cu femeia aia ciocolatie care tricota, guvernantă sau ce-o fi fost ea; îşi imagină un domn jovial (semănând cu el pentru moment doar la organele interne) care ar fi putut astfel câştiga şansa – mulţumită chiar acelei jovialităţi – de a o ţine în poală pe obrăznicătura mică. Ştia că nu era foarte sociabil, dar că avea totuşi imaginaţie, era perseverent şi capabil să intre în graţiile cuiva; nu o dată, în alte zone ale vieţii lui, fusese nevoit să improvizeze un ton al vocii sau să se dedice cu tenacitate, fără să se lase descurajat de faptul că ţinta lui imediată avea cel mult o legătură indirectă cu scopul lui mai îndepărtat. Dar când scopul te orbeşte, te sufocă, îţi arde gâtul, când o ruşine sănătoasă şi o laşitate bolnăvicioasă îţi însoţesc fiecare pas…

Ea zornăia pe asfalt printre alţii, aplecându-se mult înainte şi legănându-şi ritmic braţele relaxate, alunecând cu viteză, încrezătoare, întorcea cu pricepere, iar coapsa îi era dezgolită de fluturarea fustei. Apoi rochia i se lipea de spate, lăsând să se vadă o mică despicătură în timp ce, cu o unduire abia perceptibilă a gambelor, patina încet cu spatele. Era oare concupiscenţă această tortură pe care o simţea când o consuma din priviri, minunându-se de faţa ei rumenă, de fiecare mişcare perfectă în fermitatea ei (mai ales când, după ce îngheţa pe loc, se avânta din nou cu viteză, pedalând rapid cu genunchii proeminenţi)? Sau era chinul ce-i însoţea întotdeauna dorinţa deznădăjduită de a extrage ceva anume din frumuseţe, de a o îngheţa pentru o clipă, de a face

ceva cu ea – orice, numai să fie un contact care, cumva, oricum, să-i potolească dorinţa? De ce-şi spărgea creierii cu asta? Ea va lua iar viteză şi va dispărea – iar mâine o alta va trece pe lângă el ca un fulger şi astfel, într-o succesiune de dispariţii, va trece viaţa lui.

Sau, poate, nu va trece? Văzu aceeaşi femeie tricotând pe aceeaşi bancă şi, simţind că, în loc să-i surâdă ca un gentleman, o privise pieziş şi îi arătase un colţ de sub o buză învineţită, se aşeză. Stânjeneala şi tremurul buzelor nu durară mult. Începu o conversaţie, care îi dădea o ciudată satisfacţie în sine; greutatea care îi apăsa pieptul se dizolvă şi începu să se simtă aproape vesel. Ea apăru, clămpănind din rotile, ca în ziua precedentă. Ochii de un cenuşiu deschis zăboviră o clipă asupra lui, deşi nu el vorbea, ci femeia care tricota şi, după ce îl înregistră, se întoarse nepăsătoare. Apoi se trezi că ea şedea lângă el, ţinându-se de marginea băncii cu mâini rozalii, cu încheieturi proeminente, în dreptul cărora jucau ba câte o venă, ba câte o gropiţă adâncă, în timp ce umerii încovoiaţi rămâneau nemişcaţi şi pupilele dilatate urmăreau o minge rostogolindu-se pe pietriş. Ca şi în ziua precedentă, vecina lui, întinzându-se peste el, îi dădu un sandviş fetei, care începu să-şi lovească uşor unul de altul genunchii zgâriaţi, în timp ce mânca.

— ...E mai sănătos, bineînţeles, şi, ce-i mai important, avem o şcoală de primă mână, spunea o voce îndepărtată, când el remarcă deodată că buclele arămii din stânga se aplecaseră în tăcere deasupra mâinii lui.

— V-aţi pierdut limbile de la ceas, zise fata.

— Nu, răspunse el, dregându-şi glasul, aşa e el. E o raritate.

Întinzând mâna stângă (în dreapta ţinea sandvişul), ea îi apucă încheietura şi examina cadranul gol, fără centru, sub care erau inserate limbile, arătându-şi numai vârfurile, ca două

picături mici şi negre, printre cifrele argintii. O frunză uscată tremura în părul ei, foarte aproape de gât, deasupra proiecţiei delicate a unei vertebre – şi în timpul următoarei runde de insomnie, el tot alunga fantoma acelei frunze, o apuca şi o alunga, cu două degete, cu trei, apoi cu toate cinci.

A doua zi şi în zilele următoare, se aşează în acelaşi loc, interpretând amator, dar destul de bine rolul singuraticului excentric: la ora obişnuită, în locul obişnuit. Sosirea fetei, răsuflarea ei, picioarele ei, părul ei, tot ce făcea, fie că se scărpina pe gambă cu degete ce lăsau dâre albe, fie că arunca în sus o mingiuţă neagră ori se freca de el cu un umăr gol când se aşeza pe bancă – toate astea (în timp ce el părea adâncit într-o conversaţie plăcută) stârneau în el o senzaţie insuportabilă de comuniune cu ea, sangvină, dermică, multivasculară, ca şi cum bisectoarea monstruoasă care pompa toate sucurile din adâncurile lui se extindea în ea ca o linie punctată pulsândă, ca şi cum fata asta creştea din el, ca şi cum, cu fiecare mişcare nepăsătoare, ea se trăgea brusc şi îşi scutura rădăcinile vitale înfipte în măruntaiele fiinţei lui, astfel încât, când îşi schimba brusc poziţia sau pleca în grabă, el simţea o zdruncinătură, o smucitură barbară, o pierdere momentană a echilibrului: ca şi cum te-ai trezi deodată târât pe spate prin praf, dând cu capul de pământ, tras cu putere spre locul unde vei fi spânzurat de măruntaie. Şi în tot timpul ăsta stătea şi asculta calm, zâmbind, dând din cap, trăgând de un crac al pantalonului pentru a-şi elibera genunchiul, scrijelind uşor cu bastonul în pietriş şi spunând: „Chiar aşa?” sau „Da, se întâmplă uneori, ştiţi…”, dar pricepând cuvintele vecinei lui doar când fata nu era în apropiere. Află de la femeia care vorbea ca o moară stricată toate amănuntele: că între ea şi mama fetei, o văduvă de patruzeci şi doi de ani, era o prietenie de cinci ani (onoarea soţului ei fusese salvată de răposatul soţ

al văduvei); că în primăvara trecută văduva suferise, în urma unei boli îndelungate, o operaţie complicată la intestin; că, deoarece îşi pierduse de mult toate rudele, se agăţase imediat de sugestia amabilului cuplu ca fata să se mute la ei, în oraşul lor de provincie; şi că acum fusese adusă să-i facă o vizită mamei ei, căci soţul guralivei doamne avea nişte treburi sâcâitoare în capitală, dar că în scurtă vreme aveau să plece spre casă – cu cât mai repede, cu atât mai bine, căci prezenţa fetei nu făcea decât s-o irite pe văduvă, care era extraordinar de cumsecade, dar devenise cam comodă.

— Ia staţi, nu spuneaţi cumva că vinde nu ştiu ce fel de mobilă?

Această întrebare (cu continuarea ei) o pregătise în timpul nopţii şi o exersase cu voce joasă în liniştea în care se auzea doar ticăitul ceasului; după ce se convinsese că suna firesc, o repetă a doua zi noii lui cunoştinţe. Ea îi răspunse afirmativ, explicându-i în termeni fără echivoc că n-ar fi o idee rea ca văduva să facă ceva bani – tratamentul ei medical era scump şi avea să continue să coste mult, resursele ei erau foarte limitate, insista să plătească pentru întreţinerea fiicei sale, dar o făcea sporadic – şi nici noi nu suntem bogaţi – într-un cuvânt, după toate aparenţele, datoria de onoare era considerată achitată.

— De fapt, continuă el fără să clipească, mi-ar trebui anumite piese de mobilier. Credeţi că ar fi convenabil şi totodată potrivit dacă aş…

Uitase restul propoziţiei, dar improviza curajos, căci începea să se simtă în largul lui în acest stil artificial al visului cu mai multe cercuri, încă neînţeles pe deplin, cu care se simţea deja atât de imperceptibil dar ferm contopit încât, de exemplu, nu mai ştia ce sau al cui era acest lucru: o parte din propriul lui picior, sau tentaculul unei caracatiţe.

Ea era în mod evident încântată şi se oferi să-l ducă acolo chiar în acel moment, dacă dorea – apartamentul văduvei, unde stătea şi ea cu soţul ei, nu era departe, chiar de partea cealaltă a unui pod de cale ferată.

Porniră. Fata mergea în faţă, legănând energic o sacoşă din pânză pe o sfoară, şi deja tot ce era legat de ea apărea în ochii lui înspăimântător şi insaţiabil de familiar – curba spatelui ei îngust, elasticitatea ascultătoare a celor doi muşchi mici de mai jos, felul precis în care careurile rochiei ei (cealaltă, cea maro) se îngustau când ridica o mână, gleznele delicate, tocurile cam înalte. Era probabil un pic introvertită, mai vioaie în mişcări decât în conversaţie, nici ruşinoasă, nici directă, cu sufletul parcă scufundat într-o umezeală strălucitoare. Opalescentă la suprafaţă, dar translucidă în adâncimile ei, probabil că-i plăceau dulciurile, căţeluşii şi înşelătoria nevinovată a jurnalelor de ştiri. Acestor fete cu pielea caldă, cu luciri roşcate şi buzele întredeschise, le venea devreme ciclul, şi pentru ele era doar ceva mai mult decât un joc, cam ca a face curăţenie în bucătăria unei case de păpuşi… Iar copilăria ei nu fusese una fericită, ci una de copil pe jumătate orfan: amabilitatea acestei femei severe nu era asemenea ciocolatei cu lapte, ci asemenea ciocolatei amărui – o casă fără mângâieri, ordine strictă, simptome de oboseală, o favoare făcută unei prietene devenită o povară… Şi pentru toate astea, pentru strălucirea obrajilor ei, cele douăsprezece perechi de coaste înguste, puful de pe spatele ei, firicelul ei de suflet, vocea aceea uşor răguşită, patinele cu rotile şi ziua cenuşie, gândul neştiut care tocmai îi trecuse prin capul micuţ, în timp ce privea de pe pod un lucru neştiut... Pentru toate acestea el ar fi dat un sac de rubine, o găleată de sânge, orice i s-ar fi cerut…

În faţa clădirii dădură peste un bărbat nebărbierit cu o servietă în mână, la fel de ţanţoş şi

de cenuşiu ca soţia lui, aşa că intrară toţi patru, zgomotoşi. Se aştepta să găsească o femeie bolnavă, slăbită, într-un fotoliu, în schimb fu întâmpinat de o doamnă înaltă, palidă, cu şolduri generoase, cu un neg fără păr lângă o nară a nasului ei borcănat: una din feţele acelea pe care le descrii fără a putea spune ceva despre buze ori despre ochi, pentru că orice pomenire a lor – chiar şi aceasta – ar fi într-o involuntară contradicţie cu caracterul lor teribil de şters.

Aflând că era un potenţial cumpărător, ea îl invită imediat în sufragerie, explicându-i, în timp ce mergea încet, uşor aplecată de spate, că nu avea nevoie de un apartament de patru camere, că în iarna aceea urma să se mute într-unul de două şi că s-ar bucura să scape de masa aceea extensibilă, de scaunele în plus, de canapeaua din salon (după ce-şi va fi făcut datoria ca loc de dormit pentru prietenii ei), de o etajeră mare şi un scrin mic. El spuse că ar vrea să vadă ultimul dintre aceste articole, care se dovedi a fi în camera ocupată de fată, pe care o găsiră stând tolănită pe pat şi uitându-se în tavan, cu genunchii îndoiţi şi înconjuraţi cu braţele întinse, legănându-se ritmic.

— Jos din pat! Ce înseamnă asta?

Ascunzându-şi grăbită pielea catifelată a şezutului şi marginea îngustă a chiloţilor strâmţi, ea se rostogoli din pat (Ah, ce libertăţi i-aş mai permite eu! îşi zise el).

Spuse că va cumpăra scrinul – era un preţ ridicol de mic pentru a avea acces în casă – şi poate şi altceva, doar că trebuia să se hotărască ce anume. Dacă ea era de acord, avea să mai vină să se uite peste câteva zile, pentru ca apoi să ia totul deodată – apropo, iată cartea lui de vizită.

În timp ce îl conducea la uşă, ea îi spuse fără să zâmbească, dar pe un ton cordial, că prietena şi fiica ei îi povestiseră deja despre el şi că soţul prietenei ei era chiar un pic gelos.

— Da, cum să nu, spuse acesta, urmându-i în vestibul. Aş da bucuros jumătatea mea mai bună oricui ar lua-o.

— Ai grijă! zise nevastă-sa, apărând din aceeaşi cameră din care venise şi el. S-ar putea să-ţi pară rău într-o zi!

— Ei, sunteţi binevenit oricând, spuse văduva. Eu sunt întotdeauna acasă, şi poate vă interesează lampa, sau colecţia de pipe – sunt lucruri de bună calitate şi mă întristează puţin să mă despart de ele, dar asta-i viaţa.

„Şi acum?" se întreba el în drum spre casă.

Până atunci, făcuse totul după ureche, practic fără să se gândească, urmându-şi orbeşte intuiţia, ca un jucător de şah care pătrunde şi presează oriunde vede cea mai mică ezitare sau tensiune în poziţia adversarului său. Dar acum? Poimâine vor să-mi ducă iubita departe – asta anulează orice avantaj al faptului că am făcut cunoştinţă cu mama ei… Dar o să se întoarcă, şi poate chiar o să rămână aici de tot, şi până atunci voi fi ajuns un musafir binevenit… Dar dacă femeia nu mai are niciun an de trăit (după cum mi s-a sugerat), atunci totul se duce pe apa sâmbetei… Vreau să spun că nu mi se pare tocmai decrepită, dar dacă ajunge să cadă la pat şi să moară, atunci scenariul şi circumstanţele unei posibile relaţii joviale se vor prăbuşi, totul se va sfârşi – cum o s-o mai găsesc, sub ce pretext?… Totuşi, simţea instinctiv că aceasta era calea de urmat: să nu gândeşti prea mult, să menţii presiunea în colţul slab al tablei de şah.

Aşa că, a doua zi porni spre parc cu o cutie frumos aranjată de castane glasate şi violete de zahăr ca dar de rămas-bun pentru fată. Raţiunea îi spunea că era un clişeu stupid, că acesta era cel mai periculos moment pentru a-şi arăta deschis atenţia specială faţă de ea, chiar părând un excentric dezinhibat, mai ales că până acum – într-

adevăr – nu-i acordase aproape nicio atenţie (era un maestru al disimulării loviturilor fulger) – nu ca boşorogii dezgustători care au întotdeauna la ei dulciuri ca să ademenească fetiţele – şi totuşi merse mai departe cu cadoul său, răspunzând unui impuls secret mai precis decât raţiunea.

Petrecu o oră întreagă pe bancă, dar ele nu apărură. Probabil plecaseră cu o zi mai devreme. Şi, deşi încă o întâlnire cu ea nu avea cum să-i uşureze povara atât de specială care se acumulase în ultima săptămână, simţi durerea arzătoare a unui amant trădat.

Continuând să ignore vocea raţiunii care îi spunea că iar greşeşte, dădu fuga la văduvă şi cumpără lampa. Remarcându-i gâfâiala ciudată, ea îl invită să ia loc şi îi oferi o ţigară. Căutându-şi bricheta, el dădu peste cutia lunguiaţă şi spuse, ca un personaj dintr-o carte:

— Ar putea să vi se pară ciudat, fiindcă ne cunoaştem de atât de puţină vreme, dar îngăduiţi-mi să vă ofer acest flecuşteţ – ceva dulce, destul de gustos, sper –, mi-ar face mare plăcere să acceptaţi.

Ea surâse pentru prima dată – părând mai mult flatată decât surprinsă – şi îi mărturisi că toate dulceţurile vieţii îi erau interzise şi că-i va da cutia fiicei ei.

— A, am crezut că deja au…

— Nu, mâine dimineaţă, zise văduva, jucându-se, nu fără regret, cu fundiţa aurie. Astăzi, prietena mea, care o răsfaţă groaznic, a dus-o la o expoziţie de broderii.

Oftă şi, cu băgare de seamă, de parcă ar fi fost un obiect fragil, puse cadoul pe o măsuţă de lângă ea, în timp ce musafirul ei neînchipuit de şarmant se interesa ce avea şi ce nu avea voie şi asculta epopeea suferinţelor ei, făcând trimiteri la variante şi interpretând cu mare fineţe cele mai recente distorsiuni ale textului.

La a treia vizită (trecuse s-o anunţe că cei de la compania de transport nu puteau să vină mai devreme de vineri), luă ceaiul cu ea şi, la rândul lui, îi povesti despre el şi despre profesia lui curată, elegantă. Descoperiră că aveau o cunoştinţă comună, fratele unui avocat care murise în acelaşi an cu soţul ei. Obiectiv şi fără regrete de faţadă, ea îi povesti despre soţ, cu toate că el era deja pus în temă: fusese un *bon viveur*, expert în chestiuni notariale; se înţelesese bine cu soţia lui, dar se străduise să petreacă acasă cât mai puţin timp posibil.

Joi cumpără canapeaua şi două scaune, iar sâmbătă veni la ea aşa cum se înţeleseseră, ca s-o ia la o plimbare liniştită prin parc. Ea însă se simţea mizerabil, era în pat cu o sticlă de apă caldă şi îi vorbi prin uşă cu o voce tărăgănată. El o rugă pe hoaşca morocănoasă care venea periodic să gătească şi să aibă grijă de bolnavă să-l anunţe la cutare număr de telefon cum îşi petrecuse pacienta noaptea.

Astfel s-au scurs câteva săptămâni pline, săptămâni de murmure, explorări, strădanii, de remodelare intensivă a singurătăţii maleabile a altcuiva. Acum se îndrepta spre un scop limpede, căci, chiar şi atunci când oferise dulciurile, recunoscuse deodată destinaţia îndepărtată indicată pe muteşte, mâzgălită parcă pe un gard de un deget ciudat, cu unghia lipsă, şi adevăratul sălaş al şansei oarbe, autentice. Calea era neispititoare, dar deloc dificilă, iar vederea unei scrisori săptămânale către Mama, cu un scris încă nesigur, tremurat mânzeşte şi lăbărţat, lăsată la vedere cu o inexplicabilă nepăsare, era de ajuns pentru a pune capăt oricărei îndoieli.

Aflase din alte surse că mama făcuse investigaţii despre el, cu rezultate care nu puteau decât s-o mulţumească, din care nu cel mai

neînsemnat era contul bancar bine administrat. Din felul în care îi arăta, cu glasul scăzut în mod pios, fotografii vechi, rigide, care înfăţişau, în diferite poziţii mai mult sau mai puţin avantajoase, o tânără pe tocuri, cu o faţă rotundă, plăcută, un piept frumos, plin, şi părul pieptănat de la frunte spre spate (mai erau şi fotografiile de la nuntă, care îl includeau inevitabil şi pe mire, cu o expresie plăcut surprinsă şi privirea piezişă, într-un mod ciudat de familiar), el deducea că ea cerceta pe furiş oglinda palidă a trecutului în căutarea a ceva ce ar putea-o îndreptăţi chiar şi acum la atenţii masculine, şi hotărâse probabil că ochiul atent al unui expert în faţete şi reflexii ar mai putea încă descoperi urme ale graţiei sale trecute (pe care, că veni vorba, o exagera), urme ce aveau să devină şi mai limpezi după această retrospectivă nupţială.

Dădea gestului de a-i turna o ceaşcă de ceai o delicată notă de intimitate; în relatările extrem de amănunţite ale diverselor ei indispoziţii reuşea să strecoare atâta romantism încât el abia se abţinea să-i pună vreo întrebare grosolană; iar uneori se oprea, parcă pierdută în gânduri, ca să revină apoi, cu o întrebare întârziată, asupra cuvintelor lui meşteşugit alese.

Simţea şi milă, şi repulsie, dar, dându-şi seama că materialul, în afară de unica lui funcţie specifică, nu avea niciun fel de potenţial, se ţinea cu încăpăţânare de corvoada lui, care singură cerea atâta concentrare încât aspectul fizic al acestei femei se dizolva şi dispărea (dacă ar fi întâlnit-o pe stradă, în altă parte a oraşului, nu ar fi recunoscut-o), iar în locul lui se trasau la întâmplare contururile formale ale miresei abstracte din fotografii, devenite atât de familiare încât îşi pierduseră orice semnificaţie (astfel, la urma urmei, calculele ei jalnice fuseseră încununate de succes).

Treaba mergea ca pe roate şi când, într-o seară ploioasă de toamnă, ea asculta – impasibilă,

fără nici cel mai mic sfat feminin – lamentaţiile lui vagi despre dorinţele arzătoare ale unui burlac care priveşte cu invidie la fracul şi aura înceţoşată a nunţii altcuiva, gândindu-se involuntar la mormântul singuratic de la capătul drumului său singuratic, el conchise că era timpul să-i cheme pe cei cu mutatul mobilei. Între timp însă, oftă şi schimbă subiectul şi, ce uimire pe ea o zi mai târziu, când ceaiul lor băut în tăcere (el se dusese la fereastră de câteva ori, de parcă ar fi meditat la ceva) fu întrerupt de soneria viguros apăsată de cel cu transportul mobilei. Două scaune, canapeaua, lampa şi scrinul se întorseseră acasă: astfel, când rezolvi o problemă de matematică, mai întâi pui deoparte un anumit număr ca să lucrezi mai uşor, apoi îl pui înapoi în miezul soluţiei.

— Nu înţelegi. Nu înseamnă decât că bunurile unui cuplu căsătorit sunt proprietate comună. Cu alte cuvinte, îţi ofer atât ce ţin ascuns în pumni, cât şi asul viu de inimă roşie.

Între timp, cei doi muncitori care aduseseră mobilierul înăuntru se agitau pe lângă ei, iar ea se retrase cast în camera alăturată.

— Ştii ceva? zise ea. Du-te acasă şi trage un somn bun.

El încercă, scoţând un chicotit, să o ia de mână, dar ea şi-o retrase la spate, repetând cu hotărâre că toate astea erau o aiureală.

— Bine, răspunse el, scoţând un pumn de mărunţiş şi pregătindu-şi bacşişul în palmă. Bine, plec, dar, dacă te hotărăşti să accepţi, te rog să mă anunţi, altfel nu te obosi – te scutesc de prezenţa mea pentru totdeauna.

— Stai un pic. Lasă-i pe ei să plece mai întâi. Ciudate momente îţi alegi pentru astfel de conversaţii.

— Acum hai să stăm jos şi să discutăm raţional, zise ea o clipă mai târziu, aşezându-se sfios şi greoi pe sofaua proaspăt returnată (în timp ce el se aşeza lângă ea în profil, cu un picior sub

el, ţinându-se de şiretul pantofului ieşit în afară). În primul rând, dragul meu, după cum ştii, sunt o femeie bolnavă, grav bolnavă. De câţiva ani viaţa mea depinde de o îngrijire medicală continuă. Operaţia pe care am făcut-o pe 25 aprilie a fost după toate probabilităţile penultima – cu alte cuvinte, data viitoare mă vor duce de la spital direct la cimitir. Nu, nu pufni la ce-ţi spun. Hai să presupunem chiar că aş mai avea de trăit câţiva ani – ce se poate schimba? Sunt condamnată să sufăr până la moarte toate chinurile dietei mele infernale, iar atenţia mi-o concentrez în totalitate pe stomacul şi pe nervii mei. Felul meu de-a fi a fost înăbuşit fără speranţă. Era o vreme când râdeam mereu… Dar întotdeauna am fost pretenţioasă cu ceilalţi, iar acum mă plâng de toate – de obiectele din jur, de câinele vecinei, de fiecare minut al existenţei mele care nu îmi e pe plac. Ştii că am fost măritată şapte ani. Nu-mi amintesc să fi fost în mod special fericită. Sunt o mamă rea, dar m-am împăcat cu asta; ştiu că prezenţa unei fete gălăgioase n-ar face decât să-mi grăbească moartea şi în acelaşi timp simt o invidie prostească, dureroasă pentru picioruşele ei musculoase, pentru tenul ei rozaliu şi digestia ei sănătoasă. Sunt săracă: jumătate din pensia mea se duce pe tratamente, cealaltă pe datorii. Şi chiar dacă am presupune că dumneata ai avea caracterul şi sensibilităţile de care e nevoie… o, într-un cuvânt, diferitele trăsături care ar face din dumneata un soţ potrivit pentru mine – vezi, accentuez că pentru *mine* – ce fel de viaţă ai duce cu o asemenea soţie? Poate că mă simt tânără sufleteşte şi poate că nu arăt întru totul ca un monstru, dar n-o să te plictiseşti să ai mereu de-a face cu o persoană atât de dificilă, să n-o contrazici niciodată, niciodată, să-i respecţi obiceiurile şi excentricităţile, postul şi celelalte reguli după care trăieşte? Şi pentru ce toate astea – ca să rămâi, în vreo şase luni, probabil, văduv şi cu copilul altuia pe cap!

— Ceea ce mă face să înţeleg, spuse el, că propunerea mea a fost acceptată. Şi făcu să-i cadă în palmă, dintr-o punguţă de piele de căprioară, o splendidă piatră neşlefuită, ce părea iluminată dinăuntru de o flacără roşiatică strălucind în montura vineţie.

Fata sosi cu două zile înainte de nuntă, cu obrajii strălucitori şi îmbrăcată într-o haină albastră descheiată, cu capetele cordonului bălăngănindu-se la spate, cu ciorapi de lână trei sferturi şi o beretă pe buclele-i umede.

Da, da, a meritat, îşi repeta el în gând în timp ce îi ţinea mâna rece şi roşie şi surâdea mecanic la scheunăturile inevitabilei ei însoţitoare: „Eu sunt cea care ţi-a găsit un logodnic, eu ţi-am adus logodnicul, mie mi se datorează logodna!" (şi încerca, precum un artilerist care-şi agită arma, să o învârtească pe stângacea mireasă).

Merita, da – indiferent cât avea să târască acest hipopotam greoi prin mlaştinile căsniciei; merita şi dacă ea le supravieţuia tuturor; merita, pentru a-şi face simţită prezenţa firească şi a-şi intra în drepturi ca tată vitreg.

Cu toate acestea, încă nu ştia cum să profite de aceste drepturi, în parte din lipsă de experienţă, în parte din cauza anticipării unei libertăţi incredibil de mari, dar mai ales pentru că nu reuşea niciodată să rămână singur cu fata. Era adevărat că, având permisiunea mamei sale, o ducea la o cafenea din apropiere şi se aşeza, cu mâinile sprijinite în baston, privind-o cum se apleca să muşte din marginea cu caise a unei prăjituri dantelate, scoţându-şi în relief buza de jos pentru a prinde foietajul lipicios. Încerca s-o facă să râdă şi sporovăia cu ea aşa cum ar fi făcut cu un copil obişnuit, dar progresele îi erau mereu împiedicate de un gând care îl stânjenea: dacă încăperea ar fi fost mai goală şi cu colţuri mai intime, ar fi dezmierdat-o un pic, fără vreun pretext anume şi fără teama de privirile străinilor (mai precise decât inocenţa ei încrezătoare). Pe când o conducea acasă şi întârzia în urma ei pe scări, îl chinuia nu numai senzaţia de ocazie ratată, ci şi gândul că, până când nu avea să facă anumite lucruri măcar o

dată, nu putea conta pe promisiunile pe care soarta i le făcea prin graiul ei inocent, nuanţele subtile ale bunului simţ copilăresc sau tăcerile ei (când dinţii de sub buza la pândă apăsau uşor pe cea meditativă), apariţia treptată a gropiţelor la auzul unor glume răsuflate care pentru ea erau noutăţi şi percepţia lui intuitivă asupra unduirilor şuvoaielor ei subterane (fără de care nu ar fi putut avea aceiaşi ochi). Şi ce dacă, în viitor, libertatea lui de acţiune, libertatea de a face şi de a repeta anumite lucruri, avea să lase totul limpede şi armonios? Între timp, acum, azi, o greşeală de tipar a dorinţei distorsiona sensul dragostei. Pata aceea întunecată reprezenta un fel de obstacol care trebuia zdrobit, eradicat cât mai curând posibil – indiferent cu ce extaz prefăcut – astfel încât copila să priceapă în sfârşit gluma, iar răsplata lui să fie nişte hohote de râs sănătoase, la unison, pe lângă faptul că putea să aibă grijă de ea dezinteresat, să amestece unda dragostei de tată cu cea a dragostei sexuale.

Da – prefăcătoria, gesturile făcute pe furiş, teama de cea mai mică suspiciune, plângere sau relatare inocentă („Ştii, mamă, de câte ori nu e nimeni prin preajmă, începe să mă mângâie”), nevoia de a fi mereu în gardă, ca să nu cadă pradă vreunui vânător rătăcit prin aceste văi dens populate – toate astea îl torturau acum, toate câte n-ar mai fi existat în libertatea propriei sale rânduieli. Dar când? Când? se gândea el în pragul disperării, mărşăluind în sus şi-n jos prin încăperile liniştite, familiare.

A doua zi dimineaţa îşi însoţi monstruoasa mireasă la nu ştiu ce instituţie. De acolo ea se ducea la doctor, evident pentru a-i pune anumite întrebări delicate, căci îi dăduse instrucţiuni mirelui să se ducă în apartamentul ei şi s-o aştepte la cină peste o oră. Disperarea lui nocturnă fu dată uitării. Ştia că prietena ei (al cărei soţ nu venise deloc) era şi ea plecată să facă nişte comisioane –

şi anticiparea momentului în care avea s-o găsească singură pe fată i se topi în măruntaie precum cocaina. Dar când dădu buzna în apartament o găsi stând de vorbă cu menajera, într-un curent care trăgea din toate părţile. Luă un ziar şi, incapabil să distingă rândurile, stătu multă vreme în salonul în care se făcuse deja curăţenie, ascultând conversaţia ce anima pauzele dintre urletele aspiratorului, din camera alăturată, fixând cu privirea emailul ceasului său în timp ce în minte o asasina pe menajeră şi trimitea cadavrul cu vaporul în Borneo. Apoi auzi o a treia voce şi îşi aminti că hoaşca era şi ea în bucătărie (i se părea că auzise când fata fusese trimisă la băcănie). Apoi aspiratorul termină de bâzâit şi fu stins, se auzi zgomotul unei ferestre trântite şi zgomotul străzii încetă. Aşteptă afară încă un minut, apoi se ridică şi, fredonând cu voce joasă, începu să exploreze cu ochii mereu la pândă apartamentul acum învăluit în tăcere.

Nu, nu fusese trimisă nicăieri. Stătea la fereastra camerei ei privind afară, în stradă, cu palmele lipite de geam.

Se uită în jur şi spuse repede, scuturându-şi părul şi reluându-şi imediat punctul de observaţie:

— Uite, un accident!

El se duse tot mai aproape, simţind în ceafă că uşa se închisese singură, mai aproape de concavitatea graţioasă a spinării ei, de pliurile din talie, de careurile în formă de romb ale materialului a cărui textură o putea deja pipăi de la un metru şi jumătate distanţă, de venele tari, albăstrii de deasupra ciorapilor ei trei sferturi, de albeaţa gâtului ei scânteind în lumina ce cădea dintr-o parte, chiar lângă buclele ei castanii, pe care le mai scutură o dată energic (şapte optimi obişnuinţă, o optime mică flirt).

— A, un accident… un taxi lovit…, mormăi el, prefăcându-se că aruncă o privire prin ochiul ferestrei de deasupra capului ei, dar nevăzând

decât micile fire de mătreaţă din creştetu-i mătăsos.

— E vina ăluia roşu! exclamă ea cu convingere.

— A, ăla roşu… ia să punem mâna pe ăla roşu, continuă el incoerent şi, stând în spatele ei, simţindu-se din ce în ce mai slăbit, aboli ultimii centimetri ai distanţei care se topea, o luă de mâini pe la spate şi începu să i le balanseze fără rost, în timp ce ea nu făcea decât să-şi rotească încet încheietura firavă a mâinii drepte, încercând mecanic să arate cu degetul partea vinovată.

— Stai, spuse el cu voce răguşită, lipeşte-ţi coatele de corp şi hai să vedem dacă pot, dacă te pot ridica.

Chiar atunci se auzi un zgomot în vestibul, urmat de foşnetul rău-prevestitor al unei haine de ploaie, iar el se îndepărtă de ea cu o grabă stângace, înfundându-şi mâinile în buzunare, îşi drese glasul cu un hârâit şi începu să spună cu voce tare:

— În sfârşit! Muream de foame…

Şi, în timp ce se aşezau la masă, încă mai simţea o slăbiciune dureroasă, frustrantă, nimicitoare, în gambe.

După cină veniră nişte doamne în vizită la o cafea şi, spre seară, când valul de musafiri trecuse şi prietena ei credincioasă plecase discret la cinema, gazda extenuată se întinse pe canapea.

— Du-te acasă, dragul meu, spuse ea fără a-şi ridica pleoapele. Sunt sigură că ai treabă, probabil încă nu ţi-ai împachetat lucrurile, iar eu aş vrea să mă culc, altfel mâine n-o să fiu în stare de nimic.

Scoţând un mormăit scurt care simula tandreţea, el o pupă pe fruntea rece ca o bucată de brânză, apoi spuse:

— Apropo, mă tot gândesc ce milă mi-e de fetiţă. Eu zic s-o ţinem totuşi lângă noi. De ce să mai stea sărăcuţa în străini? E chiar scandalos,

acum, că are din nou o familie. Gândeşte-te bine, iubito.

— Eu tot o trimit mâine-napoi, zise ea tărăgănat, cu voce slabă, fără a deschide ochii.

— Te rog, încearcă să înţelegi, continuă el coborându-şi glasul, pentru că fata, care cinase în bucătărie, părea să fi terminat, iar strălucirea ei pală era prezentă undeva pe-aproape. Încearcă să înţelegi ce-ţi spun. Chiar dacă le plătim pentru tot, ba chiar dacă le plătim în plus, crezi că o să se simtă mai acasă acolo? Mă îndoiesc. Acolo e o şcoală bună, o să-mi spui (ea tăcea), dar o să găsim una şi mai bună aici, ca să nu mai vorbim de faptul că sunt şi am fost întotdeauna un adept al învăţământului privat, acasă. Dar principalul e… vezi tu, oamenii ar putea avea impresia – şi ai auzit deja o mică aluzie de felul ăsta chiar azi – că, în ciuda schimbării petrecute, adică acum, că ai sprijinul meu în toate cele şi putem să ne cumpărăm un apartament mai mare, să ne asigurăm o intimitate perfectă şi aşa mai departe, mama şi tatăl vitreg continuă să neglijeze copilul.

Ea nu spuse nimic.

— Bineînţeles, faci cum vrei, zise el încordat, speriat de tăcerea ei (mersese atât de departe!).

— Ţi-am spus deja, zise ea cu aceeaşi tărăgănare ridicolă, moale, cu ton de martir, că pentru mine cel mai important este să am linişte. Dacă liniştea îmi este tulburată, mor… Ascultă: iar îşi târâie piciorul de duşumea sau se loveşte de ceva – n-a fost foarte tare, nu-i aşa? – şi totuşi e destul ca să-mi provoace un spasm nervos şi să mă facă să văd pete în faţa ochilor. Şi un copil nu poate trăi fără să mai spargă câte ceva; chiar dacă ai douăzeci şi cinci de camere, în toate cele douăzeci şi cinci va fi hărmălaie. Prin urmare, nu-ţi rămâne decât să alegi între mine şi ea.

— Nu, nu – nici să nu te gândeşti la asta! strigă el gâtuit de panică. Nici nu se pune problema să aleg… Doamne fereşte! Era doar o

discuţie teoretică. Ai dreptate. Cu atât mai mult cu cât şi eu preţuiesc liniştea. Da! Sunt pentru *status quo*, n-au decât să curgă bârfele. Ai dreptate, iubito. Bineînţeles, nu exclud posibilitatea ca mai târziu, eventual primăvara viitoare… dacă te simţi mai bine…

— Niciodată n-o să mă simt bine, răspunse ea moale, ridicându-se şi întorcându-se greoi pe o parte, cu un scârţâit. Apoi îşi sprijini obrazul în pumn şi, scuturând din cap şi aruncându-i o privire piezişă, repetă aceeaşi propoziţie.

A doua zi, după ceremonia civilă şi o cină moderat festivă, fata plecă, nu înainte ca, de două ori, în văzul întregii lumi, să îi atingă obrazul bărbierit cu buzele ei reci, deloc grăbite: o dată la paharul de şampanie, pentru a-l felicita, apoi la uşă, când îşi lua rămas-bun. După care el îşi aduse valizele şi petrecu o grămadă de timp aranjându-şi lucrurile în fosta ei cameră, unde, pe fundul unui sertar, găsi o mică zdreanţă de-a ei, care însemna fără doar şi poate mai mult decât cele două săruturi incomplete.

Judecând după tonul pe care persoana (apelativul „soţie” i se părea inaplicabil în cazul ei) îl folosise ca să sublinieze că, în general, era mai convenabil să doarmă în camere separate (el nu protestase) şi că ea, una, întâmplător, era obişnuită să doarmă singură (el lăsase lucrurile aşa), nu putea evita concluzia că în noaptea aceea se aştepta de la el să iniţieze prima încălcare a obiceiului. Pe măsură ce întunericul se îndesa dincolo de ferestre, iar el se simţea din ce în ce mai caraghios stând lângă canapeaua ei din salon, apăsându-i în tăcere palma primejdios de obedientă, cu pistrui albăstrui pe dosul lucios, ori punându-i-o pe falca lui încordată, el pricepea şi mai clar că sosise momentul plăţii, că nu-i mai rămânea nicio scăpare de ceea ce, bineînţeles, prevăzuse de la-nceput, dar fără să se gândească prea mult (când va sosi momentul, văd eu cum mă

descurc); acum momentul bătea la uşă şi era cât se poate de limpede că el (micul Gulliver) avea să fie fizic incapabil să se ocupe de oasele alea late, de multiplele caverne, de catifeaua greoaie, de gleznele informe, de conformaţia respingător reliefată a imensului ei pelvis, nemaipomenind de emanaţiile râncede ale pielii ei veştejite şi încă nedezvăluitele miracole ale chirurgiei… aici imaginaţia lui rămase suspendată în sârmă ghimpată.

Încă de la cină, mai întâi refuzând un al doilea pahar aparent nehotărât, apoi părând să cedeze tentaţiei, el îi explicase, pentru mai multă siguranţă, că în momentele de exaltare îl apucau nişte dureri ascuţite. Aşa că acum începu să-i dea treptat drumul la mână şi, simulând destul de grosolan nişte junghiuri la tâmplă, spuse că iese afară să ia o gură de aer curat.

— Trebuie să înţelegi, adăugă el, remarcând privirea neobişnuit de intensă (sau îşi imagina doar?) a celor doi ochi plus un neg, trebuie să înţelegi – fericirea este ceva atât de nou pentru mine… şi apropierea ta… nu, nici n-am îndrăznit să visez vreodată că aş putea avea o astfel de soţie…

— Numai nu întârzia. Mă culc devreme şi nu-mi place să fiu trezită, răspunse ea, desfăcându-şi părul proaspăt ondulat şi bătându-l uşor cu unghia peste nasturele de sus al vestei; apoi îi dădu un mic ghiont, iar el înţelese că invitaţia nu putea fi refuzată.

Acum cutreiera pustiul îngheţat al nopţii de noiembrie, prin ceaţa străzilor care, de la Marele Potop încoace, căzuseră într-o stare de perpetuă umezeală. Încercând să-şi distragă atenţia, se concentra pe problemele lui de contabilitate, pe prismele lui, pe profesia lui, exagerându-i artificial importanţa în viaţa sa – şi totul se dizolva într-o masă vâscoasă, în frisonul rece al nopţii, în agonia luminilor vălurite. Cu toate astea, tocmai pentru că

orice fel de fericire era absolut exclusă deocamdată, altceva deveni brusc limpede. Avea măsura precisă a cât de departe ajunsese, evalua natura instabilă şi spectrală a calculelor sale, această întreagă nebunie tăcută, eroarea evidentă a obsesiei, care este liberă şi autentică numai când înfloreşte în limitele fanteziei, dar care acum deviase de la acea unică formă legitimă, pentru a se implica (şi asta cu sârguinţa jalnică a unui lunatic, a unui invalid, a unui copil înapoiat – da, din clipă în clipă avea să fie respins şi aruncat la gunoi!) în proiecte şi acţiuni aflate doar în competenţa vieţii adulte, materiale. Şi încă mai putea să iasă din asta! Să fugă imediat, apoi să trimită o scrisoare grăbită acelei persoane, explicându-i că pentru el coabitarea era imposibilă (orice motiv era bun), că numai un sentiment de compasiune oarecum excentric (detaliază) îi motivase angajamentul de a o sprijini material şi că acum, că legitimase acest sprijin pentru totdeauna (fii mai precis), se retrăgea din nou în semiîntunericul ţinutului de basm.

„Pe de altă parte”, continuă el în gând, sub impresia că încă urmărea acelaşi raţionament limpede (şi fără să observe că o creatură hoinară, desculţă intrase din nou prin uşa din spate), „cât de simplu ar fi dacă scumpa mămică ar muri mâine. Dar nu – nu se grăbeşte câtuşi de puţin, şi-a înfipt dinţii în viaţă şi se ţine bine, şi ce câştig eu dacă are de gând să moară pe-ndelete, şi dacă la înmormântare apare o fiinţă intangibilă de şaisprezece ani sau o străină de douăzeci? Cât de simplu ar fi” (reflecta, oprindu-se, destul de adecvat, lângă vitrina luminată a unei farmacii) „dacă aş avea la îndemână nişte otravă… Cu siguranţă n-ar fi nevoie de multă dacă, pentru ea, o ceaşcă de ciocolată este la fel de mortală ca stricnina! Dar un otrăvitor îşi lasă scrumul de ţigară în liftul cu care tocmai a coborât… În plus, în mod inevitabil or s-o deschidă, din pură

obişnuinţă.” Şi deşi raţiunea şi conştiinţa se întreceau (mereu aţâţându-l un pic), afirmând că în orice caz, chiar dacă ar găsi o otravă nedepistabilă, nu era el omul care să comită o crimă (doar dacă, eventual, otrava ar fi fost foarte, foarte sigur nedepistabilă, şi chiar şi atunci – în ipoteza extremă – numai cu scopul de a scurta suferinţele unei soţii oricum condamnate), el dădea frâu liber dezvoltării teoretice a unui gând imposibil, în timp ce privirea-i absentă se împiedica de fiole impecabil ambalate, de modelul unui ficat, de o panoplie cu săpunuri, de surâsurile splendide, ca de mărgean, pe care un cap de femeie şi unul de bărbat şi le adresau privindu-se cu recunoştinţă. Apoi îşi miji ochii, îşi drese glasul şi, după o ezitare de o clipă, intră în farmacie.

Când se întoarse acasă era întuneric în apartament – îl străfulgera gândul plin de speranţă că ea adormise deja, dar, vai, uşa camerei ei era subliniată cu o precizie ca de riglă de o dungă fină de lumină.

„Nişte şarlatani…” îşi zise el cu o grimasă. „Va trebui să rămânem la versiunea iniţială. O să-i spun noapte bună preaiubitei răposate şi o să mă duc să mă culc.” (Şi mâine? şi poimâine? Şi în toate zilele următoare?)

Dar în toiul discursurilor lui de despărţire despre migrena pe care o avea, la căpătâiul luxos al patului ei, lucrurile au luat brusc, neaşteptat şi spontan o întorsătură radicală şi identitatea s-a pulverizat, astfel încât, ulterior, a descoperit cu uimire cadavrul gigantei dispărute în mod miraculos şi s-a uitat îndelung la burtiera de moar care îi acoperea cicatricea aproape în întregime.

În ultima vreme se simţise destul de bine (nu o mai chinuiau decât eructaţiile), dar, chiar în primele zile ale căsniciei lor, durerile pe care le ştia din iarna precedentă reapăruseră încetul cu încetul. Ea susţinea, nu fără un iz poetic, că organul masiv, morocănos, care, ca să zicem aşa,

picotise „ca un câine bătrân” la căldura atenţiilor neîncetate, era acum gelos pe inima ei, un nou-venit căruia „nu i se dăduse decât o mângâiere”. Una peste alta, ea petrecu o lună şi mai bine în pat, ascultând cu atenţie acest zbucium intern – freamăte nesigure şi muşcături precaute; apoi, când totul se liniştea, ea chiar se ridica din pat, scotocea prin scrisorile primului ei soţ, ardea unele din ele, sorta unele lucruşoare exagerat de vechi – un degetar de copil, un portmoneu împletit de-al mamei ei, încă un obiect subţire, auriu, fluid ca însuşi timpul. De Crăciun începu iar să-i fie rău, iar vizita planificată a fiicei sale fu anulată. El era plin de atenţii. Scotea mormăieli prelungi de consolare şi îi accepta dezmierdările stângace cu o ură ascunsă când, uneori, ea încerca să-i explice, cu o grimasă, că nu ea, ci *el* (arătând cu un degeţel spre stomacul ei) era de vină pentru separarea lor nocturnă şi totul suna exact de parcă ar fi fost însărcinată (la modul fals, însărcinată cu propria ei moarte). Mereu calm, mereu reţinut, el îşi păstra tonul egal pe care îl adoptase de la bun început, iar ea îi era recunoscătoare pentru tot – pentru galanteria de modă veche cu care o trata, pentru formulele politicoase de adresare care în aprecierea ei dădeau tandreţei o notă de demnitate, pentru felul în care îi satisfăcea capriciile, pentru noul radiofonograf, pentru acceptul lui docil de a schimba de două ori infirmierele angajate să aibă grijă de ea non-stop.

În comisioanele zilnice, nu-l scăpa din ochi mai departe de camera din colţul îndepărtat al apartamentului, iar când pleca cu treburi stabileau dinainte, de comun acord durata fixă a absenţei lui şi, cum munca nu îi cerea un program fix, de fiecare dată trebuia să se lupte – vesel, dar cu dinţii încleştaţi – pentru fiecare grăunte de timp. Zvâcnea în el o furie neputincioasă, îl sufoca cenuşa planurilor ratate, dar se săturase să încerce să-i grăbească sfârşitul; până şi speranţa că acest

lucru s-ar putea întâmpla se vulgarizase într-atât încât prefera să cocheteze cu antiteza ei: poate până la vară îşi va reveni îndeajuns ca să-l lase să o ducă pe fată câteva zile la mare. Dar cum putea pregăti terenul? La început îşi imaginase că avea să fie uşor, la un moment dat, sub pretextul unei călătorii de afaceri, să dea o fugă până în oraşul acela cu biserica lui neagră şi grădinile reflectate în râu; dar odată, când a pomenit că, printr-o coincidenţă, s-ar putea să treacă s-o viziteze pe fiica ei dacă ajungea la o anumită destinaţie (a numit un oraş din apropiere), a avut senzaţia că o umbră vagă, fină, aproape subconştientă de gelozie a însufleţit ochii ei până atunci inexistenţi. A schimbat repede subiectul şi s-a mulţumit cu gândul că ea însăşi părea să fi uitat pe loc scânteia aceea prostească de intuiţie, pe care, bineînţeles, nu avea niciun rost să o reaprindă.

Regularitatea fluctuaţiilor în sănătatea ei i se părea a întrupa chiar mecanica acelei existenţe; acea regularitate deveni regularitatea însăşi a vieţii; cât despre el, observă că munca lui, precizia ochiului său şi transparenţa faţetată a deducţiilor sale începuseră să aibă de suferit din pricina oscilării sufleteşti neîncetate între deznădejde şi speranţă, a valului perpetuu de dorinţe nesatisfăcute, a poverii dureroase a pasiunii lui ascunse, înăbuşite – a întregii existenţe sălbatice, sufocante, pe care el şi numai el şi-o construise.

Uneori trecea pe lângă fetiţe care se jucau şi se putea ca vreuna frumuşică să îi atragă atenţia; dar ceea ce percepea ochiul era mişcarea inutil de lină a unui film rulat cu încetinitorul, şi se mira el însuşi de cât de lipsit de reacţie şi absent era, de cât de precis senzaţiile de orice fel – melancolie, aviditate, tandreţe, nebunie – erau acum concentrate pe imaginea acelei fiinţe absolut unice şi de neînlocuit, care acum ceva vreme se foia grăbită pe lângă el, în rochia pe care se fugăreau lumini şi umbre. Şi câteodată, noaptea, când totul

se liniştea – radiofonograful, apa din baie, paşii moi, albi, ai infirmierei, scârţâitul acela tărăgănat, la nesfârşit (mai rău decât orice izbitură) cu care ea închidea uşile, clinchetul precaut al linguriţei, pocnetul dulăpiorului de medicamente, lamentaţiile îndepărtate, morbide ale acelei persoane – când totul se liniştea pe deplin, stătea întins şi îşi evoca sieşi unica imagine pe care o cunoştea, îşi încolăcea surâzătoarea victimă cu opt braţe, care se transformau în opt tentacule lipite de fiecare detaliu al nudităţii ei şi, în cele din urmă, se dizolva cu totul într-o ceaţă întunecoasă şi o pierdea în beznă, şi bezna se întindea peste tot, iar în dormitorul lui solitar nu mai rămânea decât întunericul nopţii.

În primăvară boala păru să se înrăutăţească; medicul o consultă şi apoi fu transportată la spital. Acolo, în ajunul operaţiei, ea îi vorbi destul de limpede, în ciuda suferinţei, despre testament, despre avocat, despre ce să facă în caz că mâine ea… Îl puse să jure de două ori – da, de două ori – că o s-o trateze pe fată ca şi când ar fi adevăratul ei… Şi că o să aibă grijă ca ea să nu nutrească niciun resentiment faţă de răposata ei mamă.

— Poate ar trebui s-o chemăm, totuşi, rosti el, mai tare decât intenţionase. Ce zici?

Dar ea terminase deja de dat instrucţiuni şi închise ochii strâns, în agonie; el rămase o vreme la fereastră, scăpă un oftat, sărută pumnul galben de pe cearceaful mototolit şi plecă.

A doua zi, dimineaţa devreme, primi un telefon de la unul dintre medicii de la spital, care îl informă că operaţia tocmai se încheiase, că aparent fusese un succes absolut, întrecând toate speranţele chirurgului, dar că ar fi fost mai bine să n-o viziteze până mâine.

— Succes, ai? Absolut, ai? murmura el incoerent, alergând dintr-o cameră în alta. Nu-i aşa că-i minunat… Felicitaţi-ne, intrăm în convalescenţă, o să înflorim… Ce se întâmplă aici? strigă deodată cu voce guturală, trântind uşa toaletei în asemenea hal încât cristalurile din sufragerie tresăriră speriate. O să mai vedem noi, continuă, printre scaunele intrate în panică, da, dom'le… Vă arăt eu succes! Succes, abces. Imită apoi în derâdere pronunţia smiorcăită a cuiva care îşi plânge soarta. Ce grozav, nu? O să trăim şi o să înflorim în continuare, şi o să ne măritǎm fata bine şi devreme – ce dacă e un pic fragilă, căci mirele va fi un tip plin de pofte, va da buzna cu bocancii în fragilitatea ei… Nu, mi-a ajuns! Am îndurat destulă bătaie de joc! Am şi eu un cuvânt de spus!

Eu… – şi brusc furia lui rătăcitoare dădu peste o pradă neaşteptată.

Îngheţă, degetele încetară să i se contracte, îşi ridică ochii preţ de o clipă – şi îşi reveni din această scurtă stupoare cu un surâs.

— M-am săturat, repetă el apoi, dar pe un ton diferit, aproape împăciuitor.

Obţinu imediat informaţia de care avea nevoie: exista un expres foarte convenabil la 12:23, care sosea exact la ora 16:00. La întoarcere, legătura nu era la fel de simplă… va trebui să închirieze o maşină şi să plece imediat – până la căderea nopţii vom fi înapoi, amândoi, într-o izolare perfectă, micuţa va fi obosită şi somnoroasă, scoate-ţi repede hainele, te legăn eu să adormi – asta-i tot, doar câteva îmbrăţişări calde, cine vrea să fie condamnat la muncă silnică (deşi, că veni vorba, munca silnică acum ar fi mai bună decât cine ştie ce ticălos de mai târziu)… nemişcarea, claviculele ei dezgolite, breteluţele, nasturii de la spate, mătasea roşcovană dintre omoplaţii ei, căscaturile ei somnoroase, subsuoara ei fierbinte, picioarele ei, tandreţea – nu trebuie să-mi pierd capul… deşi ce ar putea fi mai firesc decât să-mi aduc fetiţa vitregă acasă, să iau în final această hotărâre – îi operează mama, nu?… Un firesc simţ al răspunderii, un firesc interes patern, în definitiv, nu mi-a cerut chiar mama să „am grijă de fată”? Şi pe când cealaltă se odihneşte liniştită la spital, ce anume – şi repet – ce anume ar putea fi mai firesc dacă aici, unde iubita mea nu deranjează pe nimeni… În acelaşi timp ea va fi aproape, nu se ştie niciodată, trebuie să fii pregătit pentru orice eventualitate… Un succes, nu-i aşa? Cu atât mai bine – dispoziţia li se ameliorează în timpul convalescenţei şi, dacă madam alege totuşi să fie supărată, o să-i explicăm, o să-i explicăm că am vrut să facem cum e mai bine, poate ne-a luat apa un pic, recunoaştem, dar totul cu cele mai bune…

Într-un acces de bucurie, schimbă aşternuturile de pe patul lui (în fostul ei dormitor); făcu ordine sumar; făcu o baie; contramandă o întâlnire de afaceri; îi dădu liber menajerei; luă o gustare rapidă la restaurantul lui „de burlac”; cumpără curmale, şuncă, pâine de secară, frişca, struguri muscat – uitase ceva? – şi, când ajunse acasă, se dezintegră într-o multitudine de pachete şi continuă să-şi imagineze cum ea avea să treacă pe aici şi să se aşeze acolo, cuprinzându-se sprintenă cu braţele ei slăbuţe, goale, toată numai cârlionţi şi întunecată – iar în momentul acela primi un telefon de la spital, cu rugămintea de a veni totuşi; în drum spre gară, se opri pe acolo fără tragere de inimă şi află că persoana nu mai exista.

Mai întâi fu cuprins de o senzaţie de dezamăgire furioasă: asta însemna că planul lui se năruise, că noaptea asta, cu toată apropierea ei caldă, confortabilă îi fusese răpită şi că, atunci când ea avea să sosească, în urma telegramei, avea să fie, în mod firesc, în compania zgripţuroaicei şi a soţului ei, şi amândoi aveau să se înşurubeze acolo pentru o săptămână întreagă. Dar însăşi natura acestei prime reacţii, punctul culminant al acestei izbucniri oarbe de emoţie, crea un gol, căci o trecere imediată de la sentimentul frustrant al morţii ei (sentiment care se întâmplase să intervină temporar) la recunoştinţă (pentru cursul major pe care-l luase destinul) era imposibilă. Între timp, acest gol se umplea de o mulţumire preliminară, viezuresc-omenească. Aşezat pe o bancă din grădina spitalului, liniştindu-se treptat şi proiectându-şi diferitele etape ale ceremoniei funebre, rechemă în minte cu o tristeţe adecvată ceea ce tocmai văzuse cu propriii ochi: fruntea lucioasă, nările transparente cu negul perlat într-o parte, crucea de abanos, întreaga lucrare de bijutier a morţii. Făcu un ocol în gândurile sale şi anulă cu dispreţ operaţia, începând să se gândească ce perioadă superbă avusese ea sub tutela lui, cum

uneori îi oferise o fericire reală, pentru a lumina ultimele zile ale existenţei ei vegetative şi, prin urmare, se îndreptă în mod firesc spre a recunoaşte, în sfârşit, conduita splendidă a înţeleptei soarte, simţind în sânge o primă pulsaţie flămândă: lupul singuratic se pregătea să-şi pună boneta de noapte a bunicuţei.

Îi aştepta să sosească a doua zi la prânz. Soneria sună la ora fixată, dar prietena răposatei apăru în prag singură (întinzându-şi spre el mâinile osoase şi profitând necinstit de o răceală zdravănă ca să se eschiveze de la politeţurile evident presupuse de situaţie): nici soţul ei, nici „mica orfană" nu putuseră să vină pentru că amândoi erau doborâţi de gripă. Dezamăgirea îi fu alinată de gândul că era mai bine aşa – de ce să strice totul? Prezenţa fetei în mijlocul acestei combinaţii de îndatoriri funerare ar fi fost la fel de chinuitoare cum fusese sosirea ei la nuntă şi găsea că era mult mai chibzuit din partea lui să-şi petreacă zilele următoare terminând cu formalităţile şi pregătind temeinic un salt radical către deplina siguranţă. Singura parte care îl irita era felul în care femeia spunea „amândoi" – boala care îi unea (de parcă cei doi pacienţi ar fi zăcut în acelaşi pat), contagiunea care îi unea (poate că individului ăluia vulgar îi plăcea să-i pipăie coapsele dezgolite când urca scara în urma ei).

Simulând şocul absolut – cel mai simplu lucru din lume, după cum ştiu şi criminalii –, şedea ca un văduv amuţit de durere, cu mâinile-i uriaşe căzute, abia mişcându-şi buzele ca răspuns la sfatul ei de a-şi uşura crampa durerii prin lacrimi, şi privea cu ochi tulburi cum ea îşi sufla nasul (pe toţi trei îi unea suferinţa – aşa mai merge). Când, atacând cu un aer absent şi totodată lacom o bucată de şuncă, ea spuse lucruri precum: „Măcar n-a suferit mult" sau „Slavă Domnului că era inconştientă", pe baza presupunerii grosolane că suferinţa şi somnul erau soarta firească a omului,

că viermii aveau feţişoare pline de bunătate şi că plutirea supremă avea loc culcat pe spate, cu faţa-n sus, într-o stratosferă binecuvântată, el fu la un pas să-i răspundă că moartea, ca atare, fusese şi avea să fie întotdeauna o idioţenie vulgară, dar îşi dădu seama la timp că asta i-ar putea stârni femeii care îl consola îndoieli dezagreabile privind capacitatea lui de a-i da o educaţie morală şi religioasă adolescentei.

La înmormântare a fost puţină lume (dar nu se ştie de ce un anume prieten din vremuri trecute, un orfevrier, apăruse împreună cu nevastă-sa) şi mai târziu, în maşina care-l ducea spre casă, o femeie bondoacă (pe care o ştia de la nunta lui burlescă) îi spuse, cu compasiune, dar fără echivoc (în timp ce capul lui plecat se bălăngănea la fiecare hop) că măcar acum trebuia făcut ceva în legătură cu situaţia anormală a fetei (între timp, prietena răposatei sale consoarte se prefăcea că se uită pe fereastră) şi că grija paternă avea să-i ofere, fără îndoială, consolarea de care avea nevoie, iar o a treia femeie (o rudă infinit de îndepărtată a decedatei) interveni şi ea, spunând: „Şi ce fetiţă drăguţă! Va trebui să o supravegheaţi ca un uliu – e deja destul de dezvoltată pentru vârsta ei, încă trei ani şi băieţii se vor ţine scai după ea, o să aveţi de lucru, nu glumă”, şi între timp el râdea în hohote în sinea lui, plutind pe nori pufoşi de fericire.

Cu o zi înainte, ca răspuns la o a doua telegramă („Îmi fac griji pentru sănătatea ta sărutări” – şi aceste sărutări scrise pe hârtia albă a telegramei erau primele adevărate), primise vestea că niciunul dintre ei nu mai avea febră şi, înainte de a pleca acasă, prietena căreia nu îi trecuse guturaiul îi arătă o cutiuţă şi îl întrebă dacă putea să i-o ducă fetei (conţinea nu ştiu ce fleacuri de-ale mamei ei, din trecutul sacru, îndepărtat), după care se interesă ce avea să se întâmple în continuare şi cum. Abia atunci, vorbind foarte tărăgănat şi fără nicio expresie, cu pauze frecvente, ca şi cum la

fiecare silabă se lupta cu muţenia durerii, el îi comunică ce avea să se întâmple şi cum: după ce mai întâi îi mulţumi pentru anul în care avusese grijă de ea, o anunţă că în exact două săptămâni avea să vină să-şi ia fiica (folosi exact acest cuvânt) şi s-o ducă în sud, apoi probabil în străinătate. „Da, e un lucru înţelept”, răspunse cealaltă cu uşurare (temperată, numai la gândul că, slavă Domnului, în ultima vreme scosese un profit bunicel de pe urma pupilei sale). „Plecaţi, distraţi-vă – nimic nu-i mai bun decât o călătorie pentru a-ţi alina durerea.”

Avea nevoie de aceste două săptămâni ca să-şi organizeze afacerile în aşa fel încât să nu trebuiască să se gândească la ele cel puţin un an; pe urmă, văzând şi făcând. Fu nevoit să vândă anumite articole din colecţia proprie. Şi în timp ce împacheta, se întâmplă să găsească pe birou o monedă pe care o ridicase cândva de pe jos (şi care, întâmplător, se dovedise a fi falsă). Chicoti: talismanul îşi făcuse deja datoria.

Când se urcă în tren, adresa de peste două zile încă i se părea un ţărm învăluit într-o ceaţă călduţă, un simbol grăbit al unui viitor anonim. Singurul lucru pe care încercă să-l planifice era unde aveau să-şi petreacă noaptea în drum spre acel Sud strălucitor; i se păruse inutil să stabilească dinainte cazările ulterioare. Locul nu conta – avea să fie oricând împodobit de un picioruş gol; destinaţia era imaterială – câtă vreme putea să dispară cu ea în vidul azuriu. Stâlpii de telegraf, întinzând parcă strune de vioară, se perindau în spasme de muzică guturală. Vibraţia compartimentelor de tren se simţea precum fâlfâitul puternic al unor aripi grăbite. Ne vom duce viaţa departe de aici, când între dealuri, când la malul mării, într-o căldură ca de seră în care nuditatea sălbatică va deveni automat obişnuită, complet singuri (nici un servitor!), fără să vedem pe nimeni, doar noi doi într-o eternă cameră de copil şi, astfel, orice sentiment de ruşine va fi pe veci înlăturat. Vom trăi într-o veselie neîntreruptă, cu hârjoneli, săruturi de dimineaţă, încăierări în patul nostru şi un burete unic, imens, vărsându-şi lacrimile pe patru umeri, zvârcolindu-se de râs printre patru picioare.

Lăfăindu-se în centrul razelor unui soare interior, el savura alianţa încântătoare dintre premeditare şi noroc pur, descoperirile paradiziace care o aşteptau, felul în care trăsăturile caraghioase specifice trupurilor de sexe diferite, văzute de aproape, îi vor părea extraordinare şi totuşi fireşti şi familiare, în timp ce variaţiile subtile ale pasiunii îndelung rafinate vor rămâne multă vreme pentru ea doar un alfabet al dezmierdărilor inocente: avea să fie distrată numai cu poze din cărţile de poveşti (uriaşul blând, pădurea fermecată, sacul cu comori) şi consecinţele amuzante ce aveau să apară atunci când va atinge curioasă jucăria cu degetele, în mişcarea familiară

dar niciodată plictisitoare. Era convins că, atâta vreme cât încă avea să domine noutatea şi ea nu ar fi privit în jur, avea să fie uşor, cu ajutorul poreclelor şi glumelor care dovedeau simplitatea esenţialmente fără scop a anumitor ciudăţenii, să distragă din timp atenţia unei fete normale de la comparaţii, generalizări şi întrebări pesemne născute de ceva auzit anterior, de un vis, ori de prima ei menstruaţie, astfel încât să pregătească o tranziţie nedureroasă dinspre o lume de semi-abstracţii, de care era probabil semiconştientă (cum ar fi interpretarea corectă a umflării autonome a burţii unei vecine ori atracţia de şcolăriţă faţă de mutra vreunui actor popular), dinspre orice ar fi legat în vreun fel de dragostea adultă, către realitatea cotidiană a distracţiilor uşurele, în timp ce decenţa şi moralitatea, neavând habar nici de cele petrecute, nici de adresă, aveau să se abţină de la vizite.

Ridicarea tuturor punţilor putea fi un sistem eficient de protecţie până când însuşi abisul, înflorind, ar fi pătruns în alcov cu o ramură tânără şi robustă. Totuşi, tocmai pentru că în timpul primilor doi ani (sau cam aşa ceva) prizoniera nu avea să fie conştientă de legătura nefastă dintre păpuşa din mâinile ei şi gâfâitul păpuşarului, dintre pruna din gura ei şi extazul pomului din depărtare, trebuia să fie deosebit de precaut şi să n-o lase să se ducă nicăieri singură, să schimbe des locuinţele (idealul ar fi o vilişoară într-o grădină cu un zid înalt), să stea de veghe ca ea să nu se apropie de alţi copii sau să nu aibă ocazia să stea la taclale cu femeia de la aprozar ori cu menajera, căci cine ştie ce spiriduş impertinent ar putea sări de pe buzele inocenţei vrăjite – şi ce monstru, odată ajuns la urechile unui străin, ar putea fi oferit înţelepţilor spre examinare şi dezbatere. Şi totuşi, ce i s-ar putea reproşa vrăjitorului?

Ştia că avea să afle în ea destule farmece cât să nu rupă vraja prea devreme, să nu se dea de gol

prin manifestări limpezi, nejustificate de extaz sau s-o conducă prea insistent către vreo alee întunecoasă, în timp ce-şi făcea plimbarea de monah. Ştia că nu va atenta în niciun fel la virginitatea ei în sensul cel mai îngust şi mai roz al termenului până când dezmierdările lor nu vor ascede până la o anume treaptă invizibilă. Se va abţine până în dimineaţa aceea când, râzând încă, ea va da curs propriei chemări şi, amuţind, va cere ca el s-o însoţească în aflarea coardei muzicale ascunse.

Imaginându-şi anii ce aveau să vină, el continua s-o vadă ca pe o adolescentă – astfel era postulatul cărnii. Totuşi, când ajunse în acest punct, îşi dădu seama cu uşurinţă că, şi dacă presupusa trecere a timpului contrazicea, pentru moment, ideea unei fundaţii permanente a sentimentelor lui, progresul treptat al deliciilor succesive avea să asigure reînnoiri fireşti ale pactului său cu fericirea, care ţinea cont şi de instinctul de adaptare al dragostei vii. În lumina acelei fericiri, indiferent la ce vârstă ajungea ea – şaptesprezece, douăzeci de ani – imaginea ei de acum avea să transpară mereu prin toate metamorfozele, hrănindu-le straturile translucide din izvorul ei intern. Şi tocmai acest proces avea să-i permită să savureze, fără nicio pierdere ori atenuare, fiecare etapă imacuiată a transformărilor ei. În plus, ea însăşi, conturându-se şi alungindu-se înspre feminitate, nu va mai putea nicicând să despartă, în conştiinţă şi memorie, propria ei dezvoltare de cea a dragostei lor, amintirile ei din copilărie de amintirile tandreţei masculine. Prin urmare, trecutul, prezentul şi viitorul aveau să îi apară ca o singură iradiere, a cărei sursă emanase, asemenea ei însăşi, din el, din amantul ei vivipar.

Astfel aveau să trăiască mai departe – râzând, citind cărţi, minunându-se de licuricii aurii, vorbind despre închisoarea cu ziduri înflorite a lumii, şi el avea să-i spună poveşti, şi ea avea să

asculte, mica lui Cordelie, iar lângă ei marea avea să respire sub lună… Şi extrem de încet, mai întâi cu toată fineţea buzelor lui, apoi de-a binelea, cu toată greutatea lor, mereu mai apăsat, numai astfel – pentru întâia dată – pătrunzând în inima ta înflăcărată, astfel, intrând cu forţa, astfel, plonjând în ea, între marginile ei fierbinţi...

…Femeia care stătea vizavi de el se ridică brusc, nu se ştie de ce, şi trecu în alt compartiment; el se uită la cadranul gol al ceasului de la mână – nu mai era mult – iar în clipa următoare plutea deja pe lângă un zid alb încununat cu cioburi de sticlă orbitoare, în timp ce o mulţime de rândunici zburau pe deasupra capului său.

Fu întâmpinat pe verandă de prietena răposatei, care îi explică prezenţa unei grămezi de cenuşă şi buşteni carbonizaţi într-un colţ al grădinii prin faptul că fusese un incendiu în noaptea aceea; pompierii încercaseră din greu să stăpânească flăcările dezlănţuite, rupseseră un măr tânăr şi, evident, nimeni nu dormise niciun pic. Chiar atunci ieşi ea, îmbrăcată într-o rochie tricotată închisă la culoare (pe căldura asta!), cu o curea lucioasă de piele şi un lănţişor la gât, purtând ciorapi negri lungi, sărăcuţa, şi în prima clipă lui i se păru că nu mai era la fel de drăguţă ca înainte, că se făcuse mai cârnă şi mai ciolănoasă. Trist, grăbit, simţind doar o mare tandreţe faţă de suferinţa ei, o luă pe după umeri şi îi sărută părul călduţ.

— Putea să ardă totul! exclamă ea, ridicându-şi faţa scăldată într-o lumină rozalie, cu umbrele frunzişului pe frunte şi holbându-şi ochii, în care licăreau reflexiile de o transparenţă lichidă ale soarelui şi grădinii.

Se agăţă bucuroasă de braţul lui în timp ce intrau, în urma stăpânei casei, care turuia mereu cu voce ridicată – şi spontaneitatea deja se evaporase, deja el îşi îndoia cu stângăcie braţul (sau era al ei?) – şi, în uşa salonaşului, de unde răsuna monologul

care îi precedase, acompaniat de ridicatul obloanelor, el îşi eliberă mâna şi, simulând o mângâiere absentă (de fapt, total absorbit pentru o clipă în atingerea sănătoasă, fermă, cu gropiţă şi tot tacâmul), o bătu uşor pe şold – ca şi când ar fi spus, hai, du-te, copilă – şi apoi şedea deja pe scaun, făcându-şi loc pentru baston, aprinzându-şi ţigara, căutând o scrumieră, spunând ceva ca răspuns la o întrebare, chinuit tot timpul de o exaltare sălbatică.

Refuză ceaiul, explicând că maşina pe care o comandase la gară avea să sosească dintr-un moment într-altul, că bagajul lui era deja în ea (acest amănunt, cum se întâmplă în vise, avea un licăr de însemnătate) şi că „tu şi cu mine plecăm la mare” – ceea ce aproape că strigă în direcţia fetei care, uitându-se înapoi din mers, fu gata să se izbească de un taburet, dar îşi redobândi echilibrul agilă, se întoarse şi se aşeză, acoperind taburetul cu fusta.

— Cum? întrebă ea, dându-şi părul pe spate cu o privire piezişă spre gazdă (taburetul mai fusese rupt o dată).

El repetă. Ea ridică bucuroasă din sprâncene – nici nu-şi închipuise că avea să se întâmple aşa ceva, chiar azi.

— Şi eu care speram, minţi gazda, că veţi petrece noaptea la noi.

— O, nu! strigă fata şi dădu fuga spre el, patinând pe parchet, apoi continuă pe nerăsuflate: Crezi că pot să învăţ repede să înot? O prietenă de-a mea zice că se poate, imediat, nu trebuie decât să înveţi mai întâi să nu-ţi fie frică, şi asta durează o lună…

Dar femeia deja o smucea de cot ca să se ducă să termine de împachetat, cu Maria, lucrurile care fuseseră puse în partea stângă a şifonierului.

— Mărturisesc că nu vă invidiez, spuse ea, predând tutela, după ce copila ieşise. În ultima vreme, mai ales după gripă, a avut tot felul de

izbucniri şi de toane; deunăzi mi-a vorbit urât – e o vârstă dificilă. Una peste alta, cred că ar fi bine să angajaţi o bonă tânără să aibă grijă de ea şi, la toamnă, să-i găsiţi un internat catolic bun. După cum vedeţi, moartea mamei ei nu a fost cine ştie ce şoc pentru ea – sigur, s-ar putea foarte bine şi să ţină în ea. Traiul nostru în comun a luat sfârşit… Apropo, tot vă mai sunt datoare… Nu, nu, nici nu vreau să aud, insist… A, el ajunge acasă de la serviciu abia pe la şapte – o să fie foarte dezamăgit… Asta-i viaţa, ce să facem. Măcar ea şi-a găsit liniştea în ceruri, sărăcuţa, şi dumneavoastră arătaţi mai bine… Dacă n-ar fi fost întâlnirea noastră... Chiar nu văd cum aş mai fi putut avea grijă de copilul altcuiva, cât despre orfelinate, ele duc direct ştiţi dumneavoastră unde. De-asta mereu zic – în viaţă nu se ştie niciodată. Vă amintiţi de ziua aceea, pe bancă – vă amintiţi? Nu m-am gândit niciodată că şi-ar putea găsi un al doilea soţ, şi totuşi intuiţia mea feminină îmi spunea că ceva în dumneata tânjea tocmai după acest fel de refugiu.

…O maşină se materializă în spatele frunzişului. Hopa sus! Familiara beretă neagră, haina pe braţ, o valijoară dusă de Maria, cu mâinile ei roşii. Aşteaptă doar, să vezi ce de lucruri o să-ţi cumpăr. Ea insistă să stea lângă şofer, iar el trebui să consimtă, ascunzându-şi tristeţea. Femeia, pe care n-o vom mai vedea niciodată, făcea semne de rămas-bun cu o creangă de măr. Maria gonea găinile înapoi în curte. Am pornit, am pornit.

Se lăsă pe spate, ţinându-şi bastonul – o antichitate foarte valoroasă, cu mâner gros de coral – între genunchi, privind fix prin despărţitura de sticlă bereta şi umerii ei satisfăcuţi. Vremea era neobişnuit de caldă pentru luna iunie, valuri de fierbinţeală intrau pe geamul maşinii, aşa că în scurt timp îşi scoase cravata şi îşi descheie gulerul.

După o oră, fata se întoarse şi îl privi (îi arăta ceva la marginea drumului, dar, deşi se întoarse, cu gura deschisă, el nu văzu nimic, era prea târziu – şi, nu se ştie de ce, fără nicio conexiune logică, îi trecu prin minte că era, la urma urmei, o diferenţă de vârstă de aproape treizeci de ani). La şase se opriră să mănânce îngheţată, în vreme ce şoferul cel vorbăreţ bea bere la masa alăturată, schimbând diverse păreri cu clientul său.

Din nou la drum. Privea pădurea care se apropia în salturi ondulate din deal în deal, până când aluneca pe o pantă şi se împiedica de şosea, unde era inventariată şi stocată. „Să ne oprim aici?" se întreba el. „Am putea face o scurtă plimbare, să ne aşezăm pe muşchi, printre ciuperci şi fluturi…" Dar nu se putea hotărî să-i spună şoferului să oprească: era ceva insuportabil în ideea unei maşini suspecte lăsate aiurea pe şosea.

Apoi se întunecă şi farurile se aprinseră pe neobservate. Se opriră să ia cina la primul birt de pe marginea drumului, şoferul care filosofa se tolăni iar în apropiere şi parcă se uită mai puţin la friptura şi crochetele de cartofi ale clientului său decât la conturul părului care încadra faţa ei şi la obrazul ei splendid… Iubita mea e obosită şi îmbujorată în urma călătoriei, a mâncării cu multă carne, a gurii de vin. Noaptea nedormită, cu strălucirea rozalie a focului în întuneric, îşi cere tributul, şervetul îi alunecă de pe adâncitura moale a fustei… Şi acum toate astea sunt ale mele… Întrebă dacă aveau camere libere – nu, nu aveau.

Deşi era din ce în ce mai somnoroasă, ea refuză cu hotărâre să-şi schimbe locul din faţă pe confortul adâncimilor moi ale automobilului, spunând că în spate are rău de maşină. În sfârşit, în sfârşit, luminile au început să se coacă şi să explodeze în vidul fierbinte şi negru, a fost ales imediat un hotel şi agonizanta călătorie a fost plătită, o dată pentru totdeauna. Ea se legăna pe trotuar pe jumătate adormită, oprindu-se absentă în

întunericul albăstrui, granulat, în aerul fierbinte şi parfumat, în uruitul şi scrâşnetele a două, trei, patru camioane ce profitau de strada pustie pe timpul nopţii pentru a descinde cu viteză înfricoşătoare de după un dâmb ce ascundea o pantă sinuoasă, abruptă, coborâtă cu scârţâit de roţi.

Un bătrân macrocefal, cu picioare scurte, îmbrăcat cu o vestă descheiată – mocăit, lungind vorba, explicând cu lux de amănunte şi vinovată bunăvoinţă că el doar ţinea locul patronului, care era fiul lui cel mare şi care trebuise să plece ca să rezolve nişte chestiuni de familie – căută îndelung printr-un registru negru, apoi anunţă că nu avea nicio cameră cu două paturi disponibilă (în oraş avea loc o expoziţie de flori şi erau mulţi vizitatori), dar că era una cu pat dublu, „care e cam acelaşi lucru, dumneavoastră şi fiica dumneavoastră veţi fi chiar mai…” „Bine, bine”, îl întrerupse călătorul, în timp ce copila pe jumătate adormită stătea deoparte, clipind des şi încercând să-şi concentreze privirea somnoroasă pe o pisică ce se tot dedubla.

Urcară scările. După toate aparenţele, fie tot personalul se culcase devreme, fie lipsea şi el. Între timp, piticul gârbovit şi mormăitor încercă o cheie după alta; o bătrână cu păr cărunt ondulat, într-o pijama azurie, cu faţa bronzată până la nuanţa cojii de nucă, ieşi din toaleta de alături privind-o plină de admiraţie pe această fetiţă drăguţă şi obosită în postura supusă de victimă gingaşă, cu rochia întunecată profilându-se pe ocrul peretelui de care se sprijinise cu omoplaţii, cu capul ciufulit dat un pic pe spate şi rotindu-şi-l încet dintr-o parte în alta, şi pleoapele zvâcnindu-i de parcă s-ar fi străduit să-şi descurce genele uimitor de dese.

— Hai, deschide odată, zise iritat tatăl ei, un domn cu început de chelie, turist şi el.

— Aici o să dorm eu? întrebă fata pe un ton indiferent şi când, în vreme ce se lupta cu obloanele, închizându-le bine crăpăturile ca nişte ochi, el îi răspunse afirmativ, ea privi o clipă bereta pe care o ţinea în mână şi apoi o aruncă neglijent pe patul uriaş.

— Gata, zise el după ce bătrânul le împinsese valizele înăuntru şi plecase, iar în cameră nu mai rămăseseră decât bătăile inimii lui şi vibraţia îndepărtată a nopţii. Gata, e timpul să ne culcăm.

Clătinându-se de somn, ea se lovi de colţul unui fotoliu, moment în care el, care tocmai se aşeza, o apucă de şolduri şi o trase mai aproape. Ea îşi recapătă echilibrul, se întinse angelic, timp de o fracţiune de secundă, cu toţi muşchii încordaţi, mai făcu o jumătate de pas şi se lăsă încet în poala lui.

— Iubita mea, biata mea fetiţă, rosti el printr-un fel de abur amestecat de milă, tandreţe şi dorinţă, observându-i moleşeala, ameţeala, zâmbetul tot mai stins, pipăind-o prin rochia de culoare închisă, simţind, prin lâna subţire, elasticul de la jartiera orfanei pe pielea ei goală, gândindu-se cât de lipsită de apărare, de părăsită şi de caldă era, desfătându-se cu greutatea vie a picioarelor ei în timp ce se desfăceau şi apoi, cu un vag freamăt al trupului, se încrucişau la loc, ceva mai sus. Ea îşi încolăci uşor un braţ somnoros, în mânecuţa strâmtă, pe după ceafa lui, învăluindu-l în parfumul de castană al părului ei moale, dar braţul îi alunecă, iar ea împinse dormitând, cu talpa sandalei, geanta aflată lângă fotoliu… Un huruit se apropie şi se îndepărtă dincolo de ferestre. Apoi, în liniştea care se lăsase, începu să se audă bâzâitul unui ţânţar şi, nu se ştie de ce, îi evocă o amintire fugară a ceva infinit depărtat, ore târzii de culcare din copilăria lui, o lampă difuză, părul surorii sale, de aceeaşi vârstă cu el, care murise tare, tare demult.

— Iubita mea, repetă el şi, dând la o parte cu nasul o buclă, o îmbrăţişă ameţit şi îi gustă,

aproape fără nicio presiune, gâtul fierbinte şi mătăsos lângă fiorul îngheţat al lanţului; apoi, luând-o de tâmple astfel încât ochii ei se alungiră şi se îngustară, începu să-i sărute buzele întredeschise, dinţii... Ea se şterse încet la gură cu dosul palmei, capul îi căzu pe umărul lui, şi între pleoapele ei nu se mai zări decât o licărire îngustă, în nuanţa apusului de soare, căci în sfârşit adormise.

Deodată se auzi o bătaie în uşă. El tresări violent (retrăgându-şi grăbit mâna de pe cureaua ei, fără a fi descoperit cum se desface).

— Trezeşte-te, dă-te jos, îi spuse, scuturând-o scurt.

Ea îşi deschise larg ochii lipsiţi de expresie şi se prelinse pe podea, peste protuberanţa genunchiului lui.

— Intră, zise el.

Bătrânul băgă doar capul pe uşă şi anunţă că domnul era chemat jos, că cineva de la secţia de poliţie voia să-i vorbească.

— Poliţia? întrebă el, cu o grimasă de uimire. Poliţia?… Bine, poţi să pleci – vin imediat, adăugă, fără să se ridice.

Îşi aprinse o ţigară, îşi suflă nasul şi împături cu grijă batista la loc, mijindu-şi ochii prin fum.

— Ascultă, spuse el înainte de a ieşi, geanta ta e aici. Ţi-o deschid eu, ia-ţi tot ce-ţi trebuie, dezbracă-te şi culcă-te între timp. Baia e prima uşă la stânga.

„De ce poliţia?” se întrebă el în timp ce cobora scara prost luminată. „Ce vor?”

— Ce se întâmplă? zise tăios, ajungând în holul de la intrare şi văzând un jandarm deja agitat, un uriaş oacheş cu ochi şi bărbie de cretin.

— Se întâmplă, veni răspunsul gata pregătit, că va trebui să mă însoţiţi la secţia de poliţie – nu e departe.

— Aproape sau departe, vorbi călătorul după o scurtă pauză, e trecut de miezul nopţii şi mă

pregăteam să mă culc. Mai mult, vă rog să aveţi în vedere că orice deducţie, mai ales una atât de dinamică, este un strigăt în pustiu pentru o ureche nefamiliarizată cu şirul anterior al gândurilor, sau, ca să mă exprim mai simplu, ceea ce e logic se obţine din ceea ce e zoologic, în plus, un *globetrotter* proaspăt şi pentru prima dată sosit în orăşelul dumneavoastră ospitalier ar fi curios să cunoască motivele – vreun obicei local, probabil – pentru care alegeţi miezul nopţii ca să faceţi o invitaţie, o invitaţie inacceptabilă cu atât mai mult cu cât nu sunt singur, ci am cu mine o fetiţă epuizată de oboseală. Nu, staţi, n-am terminat încă… Cine a mai auzit ca justiţia să pună aplicarea legii înaintea temeiurilor aplicării ei? Aşteptaţi nişte acuzaţii, domnilor, aşteptaţi ca cineva să depună o plângere cât de mică! Până una-alta, vecina mea nu poate vedea prin perete, iar şoferul nu-mi poate citi în suflet, în concluzie – şi poate cel mai important – fiţi atât de amabil să aruncaţi o privire pe actele mele.

Prostănacul acum ameţit de tot se prezentă, îşi veni în simţiri şi se duse să-l prelucreze pe bătrânul ghinionist. Se dovedi că acesta nu numai că încurcase două nume asemănătoare, dar era incapabil să explice când şi către ce destinaţie plecase haimanaua căutată.

— Bine, bine, zise călătorul împăciuitor, după ce-şi revărsase frustrarea amânării asupra duşmanului său prea repezit, şi perfect conştient de propria-i invulnerabilitate (slavă Necuratului că nu stătuse şi ea pe bancheta din spate a maşinii; slavă Necuratului că nu se duseseră să culeagă ciuperci în soarele de iunie – şi, bineînţeles, că obloanele erau bine închise).

Ajungând în fugă la etaj, îşi dădu seama că nu fusese atent la numărul camerei, ezită, scuipă chiştocul de ţigară… Acum însă nerăbdarea emoţiilor îl împiedica să se întoarcă jos să ceară informaţii, şi nici nu era nevoie – îşi amintea

ordinea uşilor pe coridor. Găsi uşa cu pricina, îşi linse buzele, apucă de clanţă, şi tocmai…

Uşa era încuiată; simţi un junghi îngrozitor în coşul pieptului. Dacă se încuiase înăuntru însemna că se ferea de el, că bănuia ceva… N-ar fi trebuit s-o sărute aşa… Probabil o speriase, sau poate că ea observase ceva… Sau motivul era mai caraghios şi mai simplu: crezuse cu naivitate că el se culcase în altă cameră, nici măcar nu-i trecuse prin minte că avea să înnopteze în aceeaşi cameră cu un străin – da, un străin încă. Şi ciocăni, vag conştient acum de intensitatea spaimei şi iritării lui.

Auzi un râs strident de femeie, scârţâitul respingător al arcurilor de pat şi lipăitul unor picioare desculţe pe podea.

— Cine e? întrebă o voce furioasă de bărbat. Ai greşit camera, ai? Ei bine, data viitoare te rog să găseşti camera care-ţi trebuie. Cineva munceşte din greu aici, cineva se străduieşte să antreneze o persoană tânără, dacă acel cineva e întrerupt…

În fundal răsună un nou hohot de râs.

O greşeală banală, nimic mai mult. Merse mai departe pe coridor – şi deodată îşi dădu seama că se afla la alt etaj. Făcu stânga-mprejur, dădu colţul, aruncă o privire descumpănită unui contor de pe perete, unei chiuvete de sub un robinet care picura, unor pantofi cafenii lăsaţi la uşă, se întoarse din nou – scara dispăruse! Cea pe care o găsi în cele din urmă se dovedi a fi alta: coborî doar ca să se rătăcească prin nişte debarale slab luminate în care se aflau nişte cufere şi unde răsăreau din colţuri, cu un aer de fatalitate, ba un dulap, ba un aspirator, ba un taburet rupt, ba scheletul unui pat. Înjură printre dinţi, pierzându-şi controlul, exasperat de toate aceste obstacole… În sfârşit ajunse la o uşă şi o împinse, se lovi cu capul de o grindă prea joasă şi intră cocoşat în holul cel mare nimerind lângă un ungher prost luminat unde, scărpinându-şi obrazul ţepos, bătrânul se chiora în registrul lui negru, iar

jandarmul sforăia pe o banchetă lângă el – exact ca într-un corp de pază. Nu-i luă mai mult de un minut să obţină informaţia de care avea nevoie, moment puţin prelungit de scuzele bătrânului.

Intră. Intră şi, mai întâi, fără să privească în jur, aplecându-se hoţeşte, întoarse cheia de două ori în broască. Apoi văzu ciorapul negru cu elastic sub chiuvetă. Apoi văzu valiza deschisă într-un început de dezordine, şi un prosop în pătrăţele pe jumătate tras afară. Apoi văzu rochia şi lenjeria de corp aruncate pe fotoliu, cordonul, celălalt ciorap. Abia atunci se întoarse spre insula răsărită în locul patului.

Ea stătea întinsă peste pătura neşifonată, cu braţul stâng sub cap, în capoţelul ei, a cărui parte de jos se desfăcuse – nu-şi găsise cămaşa de noapte – şi, la lumina abajurului roşiatic, prin aburul şi îmbâcseala camerei, îi văzu abdomenul subţire, concav, între oasele inocente, ieşite în afară, ale bazinului. Cu muget ca de tun un camion urcă din adâncurile nopţii, un pahar zornăi pe suprafaţa de marmură a noptierei şi îl uimi să vadă cum somnul ei vrăjit curgea egal peste toate.

Mâine, desigur, o să începem cu începutul, într-un crescendo atent şi măsurat, dar deocamdată dormi, fii străină de toate, nu te amesteca în treburi de oameni mari, aşa trebuie să fie, e noaptea mea, e treaba mea. Se dezbrăcă, se întinse la stânga prizonierei, legănând-o foarte uşor şi îngheţă, răsuflând precaut. Aşadar. Ceasul după care tânjise delirant un întreg sfert de secol sosise în sfârşit, dar iată că era împovărat, chiar golit de emoţie, de norul extazului său. Fluxul şi refluxul capotului ei de culoare deschisă, interferând cu revelaţii ale frumuseţii ei, încă vibra în faţa ochilor lui, în onduleuri complicate, ca văzute prin cioburi de sticlă. Pur şi simplu nu putea găsi punctul focal al fericirii, nu ştia de unde să înceapă, ce putea atinge şi cum, pătrunzând pe tărâmul abandonului ei, pentru a savura pe deplin acest ceas. Aşadar.

Pentru început, acţionând cu precauţie maladivă, îşi scoase de la încheietura mâinii ochiul timpului şi, întinzându-se peste capul ei, îl puse pe noptieră între o picătură lucitoare de apă şi paharul gol.

Aşadar. Un original nepreţuit: fată dormind, în ulei. Chipul ei în cuibul lui moale de bucle, ici împrăştiate, colo strânse la un loc, cu crăpăturile acelea mici pe buzele ei uscate şi pliul acela anume al pleoapelor, deasupra genelor ce abia se atingeau, cu o tentă ruginie, rozalie, prin care se zărea obrazul luminat – al cărui contur florentin era un surâs în sine. Dormi, scumpa mea, nu mă asculta pe mine.

Privirea lui (privirea conştientă de sine a celui ce urmăreşte o execuţie sau un punct din străfundul unui abis) aluneca deja în jos, de-a lungul conturului trupului ei, iar mâna stângă se ridicase în aer – dar în acest punct tresări de parcă s-ar fi mişcat cineva în încăpere, la periferia câmpului său vizual, căci nu recunoscuse imediat reflexia din oglinda şifonierului (dungile pijamalei lui, retrăgându-se în umbră, şi un licăr incert pe lemnul lăcuit, şi ceva negru sub glezna ei roz).

Hotărându-se în sfârşit, îi mângâie blând picioarele lungi, foarte uşor depărtate, un pic lipicioase, care deveneau mai reci şi ceva mai aspre în jos, şi din ce în ce mai calde în sus. Îşi aminti, cu un sentiment delirant de triumf, patinele cu rotile, soarele, castanii, totul – în timp ce o mângâia în continuare cu vârfurile degetelor, tremurând şi aruncând priviri piezişe spre protuberanţa plinuţă, cu puful ei nou-nouţ, care, independent şi totuşi ca o paralelă familiară, întruchipa ecoul ferm a ceva din buzele şi obrajii ei. Ceva mai sus, la bifurcaţia translucidă a unei vene, un ţânţar trudea din greu. Îl alungă gelos, contribuind fără să vrea la căderea unui petic ce stătea de mult în drum, şi iată-i, sânii aceia mici, ciudaţi, abia ghiciţi, umflaţi parcă de două abcese blânde, şi acum un muşchi subţire, copilăresc încă,

stătea dezgolit, iar lângă el adâncitura întinsă, albă ca laptele a subsuoarei ei cu cinci-şase striuri separate, mătăsos-întunecate, iar dincolo, mai jos, curgea oblic lănţişorul de aur (cu o cruce, probabil, sau un talisman la capăt), şi iar bumbac – mâneca de pe braţul ei răsucit dureros la spate.

Trecu încă un camion, urlând şi umplând camera de vibraţii. Se opri din contemplare, aplecându-se cu stângăcie deasupra ei, împungând-o involuntar cu privirea, simţind aroma adolescentină a pielii ei amestecându-se cu aceea a părului castaniu şi pătrunzându-i în sânge ca o mâncărime chinuitoare. Ce mă fac eu cu tine, ce mă…

Fata scoase un suspin prin somn, deschizându-şi buricul strâns ca pe un ochi, apoi încet, cu un gângurit, expiră, şi atât îi trebui ca să alunece în amorţirea de mai-nainte. El îi trase cu grijă bereta mototolită de sub călcâi şi îngheţă din nou, cu tâmplele pulsându-i, simţind cum tensiunea îi creşte dureros. Nu îndrăznea să sărute sfârcurile acelea ascuţite sau degetele lungi de la picioare, cu unghii gălbui. Ochii i se întorceau mereu pentru a se fixa asupra aceleiaşi fisuri pufoase, ce părea să învie cumva sub privirea lui prismatic pulverizată, încă nu ştia cum să procedeze, de teamă că ar putea pierde ceva, că n-ar profita din plin de adâncimea de basm a somnului ei.

Aerul îmbâcsit şi excitaţia deveneau insuportabile. Îşi slăbi uşor şiretul de la pijama, care îl tăia în abdomen, şi un tendon scârţâi uşor când buzele lui măturară aproape imaterial locul de sub coasta ei unde se vedea un semn din naştere… Dar îi era cald şi se simţea inconfortabil, iar congestia sângelui său cerea imposibilul. Atunci, începând puţin câte puţin să-şi arunce vraja, îşi trecu bagheta magică pe deasupra trupului ei, aproape atingându-i pielea, torturându-se cu dorinţa, cu apropierea ei tangibilă, cu

întâlnirea fantastică permisă de somnul acestei fete goale, pe care el parcă o măsura cu o riglă fermecată – până când ea se mişcă uşor şi îşi întoarse faţa cu un plescăit somnoros, abia auzit al buzelor. Totul îngheţă din nou, iar acum, printre buclele ei castanii, întrezărea marginea purpurie a urechii şi palma mâinii pe care şi-o eliberase, uitate în aceeaşi poziţie. Mai departe, mai departe. În trecătoare licăriri de conştiinţă, ca în pragul uitării, îi scăpărau în minte imagini fugare de efemeride – un pod deasupra vagoanelor de tren în viteză, o bulă de aer în sticla unei ferestre, aripa îndoită a unei maşini, vreun alt obiect, un prosop în pătrăţele văzut pe undeva, nu demult – şi între timp, încet, răsuflând ca hăituit, se apropia câte un centimetru şi apoi, coordonându-şi toate mişcările, începu să se muleze pe corpul ei, testând potrivirea… Un arc cedă speriat sub el; trosnind precaut, cotul lui drept căută un sprijin; vederea îi era înceţoşată de o concentrare tainică… Simţea flacăra coapsei ei armonios legate, simţea că nu se mai putea abţine, că nimic nu mai conta acum şi, în timp ce splendoarea dădea în clocot între smocurile lui lânoase şi şoldul ei, cu câtă bucurie era înălţată şi redusă la simplitatea paradisului viaţa lui – şi abia având timp să gândească: „Nu, te implor, nu mi-o lua!”, văzu că ea era perfect trează şi se uita cu ochii măriţi de spaimă la nuditatea lui cabrată.

Pentru o clipă, în hiatul unei sincope, se văzu şi el cu ochii ei: o monstruozitate, o boală cumplită – sau poate ştia deja cu ce avea de-a face, sau poate toate astea la un loc. Ea îl privea şi ţipa, dar vrăjitorul nu-i auzea încă ţipetele; era asurzit de propria-i oroare, îngenunchind, agăţându-se de cearşafuri, trăgând de şireturi, încercând să oprească totul, să ascundă totul, descărcându-se în spasmul lui pieziş, tot atât de lipsit de sens ca zăngănitul în loc de muzică, eliberând inutil ceară topită, prea târziu ca s-o mai oprească ori s-o

ascundă. Cum se rostogoli ea din pat, cum zbiera acum, cum scapără lampa în abajurul ei roşiatic, ce tunet veni de dincolo de fereastră, cutremurând, distrugând noaptea, demolând totul, totul…

— Taci din gură, nu-i nimic rău, e doar un fel de joc, se întâmplă uneori, taci, implora el, între două vârste şi transpirat, acoperindu-se cu o haină de ploaie pe care o zărise în treacăt, tremurând, încercând să se îmbrace, fără să nimerească mâneca. La fel ca un copil dintr-un film, ea se apăra cu micul ei cot ascuţit, smulgându-se din strânsoarea lui şi încă urlând prosteşte, şi cineva bătea în perete, pretinzând absurd linişte. Ea încercă să iasă din cameră, nu reuşi să descuie uşa, el nu putea să prindă nimic şi pe nimeni, ea se făcuse mai uşoară, îi aluneca din mâini ca un plod cu fundul roşu, cu faţa contorsionată, ca de prunc, tulind-o din pragul uşii în pătuţ şi târându-se înapoi din pătuţ în pântecele unei mame furtunos reînviate.

— Te fac eu să te potoleşti! striga el (până la spasm, până la picătura finală, până la nimicnicie). Foarte bine, o să plec, o să te fac să…

Ajunse la uşă, ţâşni afară, o încuie orbeşte în urma lui şi, ascultând încă, strângând cheia în mână, desculţ şi mânjit cu ceva rece pe sub haina de ploaie, se opri în loc, prăbuşindu-se încet.

Însă dintr-o cameră învecinată apăruseră deja două babe în halate; una din ele – îndesată, aducând cu un negru cu părul alb, în pantaloni de pijama azurii, vorbind cu cadenţa sacadată, convulsivă a unui continent îndepărtat, sugerând ligi pentru protecţia animalelor şi cluburi pentru femei – dădea ordine (imediat, *eroffnen, et-tout-de-suite!*) şi, descleştându-i pumnul, aruncă repede cheia pe podea. Preţ de câteva clipe dilatate se luptară sold la şold, dar oricum totul se sfârşise; ieşeau capete din toate părţile, undeva suna o sonerie, în dosul unei uşi o voce melodioasă părea să termine o poveste pentru copii (Domnul Dinte-

Alb în pat, fraţii târâie-brâu cu puştile lor mici şi roşii), bătrâna cuceri cheia, el îi trase rapid o palmă peste obraz şi, cu întreg corpul vibrând, o luă la fugă în jos pe scările lipicioase. Un tip cu părul negru şi cu barbişon se caţără sprinten spre el, îmbrăcat doar în chiloţi; în urma lui se unduia o târfă slăbănoagă. Trecu val vârtej pe lângă ei. Mai urmă o stafie jos cu pantofi maro, iar mai jos dădu nas în nas cu bătrânul care urca îndoit de genunchi, urmat de jandarmul cel hulpav. Trecu şi de ei. Lăsând în urmă o mulţime de braţe întinse în sincron peste balustradă într-un gest teatral de invitaţie, ieşi cu o piruetă în stradă, căci totul se terminase şi era imperativ, prin orice stratagemă, prin orice spasm, să scape de lumea idioată, acum inutilă, deja consumată, pe a cărei ultimă pagină se afla un felinar singuratic cu o pisică estompată la baza lui. Deja interpretându-şi senzaţia de picioare desculţe ca pe un plonjon într-un alt element, alergă de-a lungul trotuarului cenuşiu, urmărit de paşii grei ai inimii lui deja lăsate în urmă. Nevoia lui disperată de un torent, un abis, o şină de cale ferată – orice, numai să fie rapid – îl făcu să apeleze pentru ultima oară la topografia trecutului său. Şi când, în faţa lui, un scrâşnet prelung veni de după cocoaşa străzii laterale, crescând în puteri după ce trecu de povârniş, dilatând noaptea, deja luminând panta cu două ovale de lumină gălbuie, gata să se prăvălească – atunci, ca într-un dans, ca şi când unda acelui dans l-ar fi adus în centrul scenei, sub masa lui crescândă, rânjindă, megabubuitoare, cu partenera lui executând o cracoviană zdrobitoare, acest obiect tunător de fier, acest cinema instantaneu al dezmembrării – asta e, trage-mă dedesubt, sfâşie-mi fragilitatea – călătoresc aplatizat, pe faţa mea turtită – hei, mă răsuceşti, nu mă face bucăţi – mă fărâmi, mi-ajunge... Gimnastica în zigzag a fulgerului, spectrograma fracţiunilor de secundă ale tunetului – şi filmul vieţii plesni.

SFÂRŞIT

Notes

[←1]

Fragment din capitolul „Despre o carte intitulată *Lolita*”, publicat iniţial în franceză, în *L’Affaire Lolita*, Paris, Olympia, 1957, şi ulterior adăugat la roman. (Notele de subsol aparţin traducatorului ediţiei engleze, Dmitri Nabokov, fiul autorului – *n.t.*)

[←2]

După manuscrisul *Vrăjitorului* s-a stabilit că anul a fost 1939.

[←3]

Tata nu văzuse povestirea de mulţi ani, şi în amintirea lui era mai scurtă.

[←4]

De atunci, acest lucru a fost remediat.

[←5]

Aşa a fost până în iulie 1986, când forurile literare sovietice au realizat, se pare, în sfârşit, că Realismul Socialist şi realitatea artistică nu coincid neapărat, iar un organ al acestor foruri a făcut o cotitură radicală, anunţând că „a sosit timpul să-l redăm pe V. Nabokov cititorilor noştri”.

[←6]

Ca măsură de precauţie împotriva raidurilor aeriene.

[←7]

Vladimir Zenzinov şi Ilia Fondaminski.

[←8]

Madame Kogan-Bernstein.

[←9]

Fragment dintr-o scrisoare din 6 februarie 1959, în care Nabokov îi propunea *Vrăjitorul* lui Walter Minton, preşedintele editurii G. P. Putnam's Sons. Răspunsul lui Minton exprima un foarte mare interes, dar se pare că manuscrisul nu a fost trimis niciodată. Tata era cufundat la vremea aceea în lucrul la *Evgheni Oneghin*, *Ada* şi scenariul de cinema pentru Lolita, precum şi în verificarea traducerii mele la *Invitaţie la eşafod*. Probabil a hotărât că nu avea loc în programul lui pentru încă un proiect.

[←10]

Unii cred că aceasta era adevărata identitate a mărului biblic – Dmitri Nabokov.

Table of Contents

Notes

Table of Contents

Notes 65